

LJUBLJANSKI ŠKOFIJSKI LIST

Leto 1931.

Ljubljana, 12. septembra 1931.

Štev. 6.—8.

49.

Instrukcija glede raziskovanja o gojencih duhovskih semenišč pred ordinacijami.

Sacra Congregatio de Sacramentis.

Instructio ad Revmos locorum Ordinarios de scrutinio alumnorum peragendo antequam ad Ordines promoveantur.

(Acta Ap. Sedis, XXIII. pag. 120.)

§ 1. — *De Ordinariorum munere sedulo scrutandi mores candidatorum ante Ordinationem.*

1. Quam ingens Ecclesiae atque animarum saluti detrimentum inferant qui, divina destituti vocatione, sacerdotale ministerium inire praesumunt, angelicis ipsis humeris formidandum, neminem profecto fugit. Unde qui a Spiritu Sancto sunt positi regere Ecclesiam Dei, ad plurima atque ingentia avertenda mala ab ipsa Ecclesia atque a christifidelibus, sedulissimam adhibeant curam oportet, ne tanti ministerii aditus illis pateat, quibus, ob defectum sacerdotalis vocationis, aptandum est illud Christi Domini: »Amen, amen dico vobis: qui non intrat per ostium in ovile ovium sed ascendit aliunde, ille fur est et latro« (Ioann., X, 1).

Haec Sacra Congregatio de Disciplina Sacramentorum, quae vi can. 249 § 3 competens est in causis, quibus agitur de nullitate sacrae Ordinationis aut onerum eidem adnexorum, in iisdem agitandis, rem, ut plurimum, esse animadvertit de sacerdotibus querelam moventibus adversus sacram Ordinationem, qui, etsi probare non valeant se vi aut gravi metu fuisse adactos ad sacros Ordines suscipiendos, tamen ex iis quae in actis deducuntur, aperte ostendunt, se fuisse praepostero modo in sacram militiam adlectos, seu non satis fuisse exploratam vocationem, nec libera et spontanea voluntate sacros Ordines suscepisse. Quod grave incommodum ut penitus removeatur eadem Sacra Congregatio ea instanter recolere satagit, quae S. Paulus ad Timotheum scribens commendabat: »Manus cito nemini imposueris, neque communicaveris peccatis alienis« (V, 22), quaeque relata sunt atque fusius explicata in Codice iuris canonici: »Episcopus sacros Ordines nemini conferat, quin ex positivis argumentis moraliter certus sit de eius canonica idoneitate: secus non solum gravissime peccat, sed etiam periculo se se committit alienis communicandi peccatis« (can. 973. § 3).

2. In primis itaque Episcopus rationem habere debet eorum, quae vigenus ius de Seminariorum disciplina constituit, necnon ceterarum normarum, quas ad nostra usque tempora Sacrae Congregationi de Seminariis et Studiorum Universitatibus ad rem praestituere placuit, uti Seminariorum alumni, iis qualitatibus se ornatos exhibeant, quae ad rite, sancte ac fructuose ministerium sacerdotale exercendum hodie requiruntur. His praeterea sunt accensenda quae ius canonicum praescribit quaeque respiciunt, praeter irregularitates, impedimenta quoad sacros Ordines suscipiendos, uti in cann. 983—987 cautum est, ceteraque, quae can. 973 in subiecto sacrae Ordinationis exigit.

3. Quae ut probe executioni demandentur, Episcopus seu Ordinarius in perscrutandis moribus eorum qui adscribi petunt sacrae militiae, prae oculis habeat oportet, maxime interesse ut a limine eiiciantur, seu ne ad tonsuram et minores Ordines admittantur ii, qui sacerdotio fungendo non sint apti, seu a Deo non sint vocati. Nam sacri Ordines, iuxta sacrorum canonum praescriptum, sub finem curriculum studiorum conferuntur: sed >turpius eiicitur, quam non admittitur hospes: videlicet nemo nescit quam sit grave et difficile negotium, iuvenem dimittere quum paene absolverit studia theologica, nedum ob iam progressam aetatem, quocirca non facilis patet via ad aliud capessendum vitae et studiorum institutum, sed etiam ob humanarum relationum respectum, praecipue cum consanguineis et amicis, qui soliti sunt culpa, seu levitati ingenii, vertere huiusmodi mutationes in vitae ratione, unde fit ut nullus non moveatur lapis ut ultra procedat qui eatenus progressus est.

4. Praeterea, prout eruitur ex processibus apud H. S. C. agitatis de nullitate sacrae Ordinationis aut adnexarum obligationum, scrutatores bene perspectas habere debent rationes, quae passim adducuntur ab asserentibus, se veram voluntatem non habuisse recipiendi sacram Ordinationem, aut saltem se submittendi gravibus sacrae Ordinationi adnexis obligationibus. Hae rationes sunt aliae ipsis assertoribus *intimae* seu *intrinsecae*, veluti cupiditas commodiori clericali vitae, uti vulgaris opinio est, indulgendi, honores aucupandi, luera sibi facile comparandi, effugendi (et haec est hodie communissima ratio) manuum laborem, — ne cogantur fodere, seu agros excolere cum parentibus et fratribus, aut aliam similem vitae rationem prosequi; — vel fruendi privilegiis clericilibus, et potissimum exemptione a servitio militari, aut a foro saeculari; vel saltem cum clericali statu altiore gradum, etiam civiliter aestimatum, consequendi. *Extrinseca* ratio ipsi postulanti et veluti *classica* in his causis, est metus gravis, sive absolutus sive relativus, uti est metus reverentialis; utraque autem species metus est perspectissime a canonica iurisprudencia explanata.

Itaque haec Sacra Congregatio, quo facilius Rmi locorum Ordinarii praescriptis sacrorum canonum obtemperare valeant, sequentes tradit normas, respicientes scilicet methodum scrutationum, fontesque determinans unde veritas hauriri possit. Sed mens non est Sacrae Congregationi, ut omnes et singulae inquisitiones in singulis casibus absolute peragantur, cum non semel ex his nonnullae supervacaneae sint, aut non possibiles; sed ut ea colligantur, quae de moribus ordinandorum cognosci et explorata esse debent, antequam ad sacram Ordinationem tuto procedi possit.

5. Acta, quae in huiusmodi perscrutationibus conficiuntur, asserenda erunt sub secreto in Curiae tabulario.

§ 2. — *De scrutinio ante collationem primae tonsurae et minorum Ordinum faciundo.*

1. Appropinquante tempore, quo candidati erunt primam tonsuram et Ordines minores recepturi, scriptam ipsi exhibeant, duos saltem ante menses, moderatori Seminarii petitionem, sua manu exaratam et subscriptam, qua candide significant, se libera omnino voluntate atque spontanea, primam tonsuram et postea Ordines minores postulare.

2. Eiusmodi petitio, cui attestatio addenda erit de suscepto Baptismo et de recepto Confirmationis sacramento, ab eodem Seminarii moderatore, una cum sua personali informatione de oratoris idoneitate ad clericalem statum, Exmo Episcopo, exhibebitur, qui nisi, attenta eiusdem moderatoris informatione habitisque forte prae oculis aliis notitiis sibi certo cognitis, dictam petitionem a limine reiiciendam esse existimaverit, normas de quibus infra observabit.

3. Quod si agatur de alumniis in regionalibus Seminariis vel in ecclesiasticis collegiis tum italicis tum exteris, praesertim huius Almae Urbis, degentibus, horum moderator, nisi habitualiter peculiare mandatum inquirendi iuxta sequentes normas de eiusmodi petitionibus ab Episcopis alumnorum, attenta locorum distantia, habuerit, petitionem pariter ab ipsis alumniis sibi traditam, proprio eorum Episcopo, sua informatione munitam, mittendam curabit.

4. Ordinarius, in utroque casu, uti par est, ipsam petitionem ad eundem Seminarii moderatorem remittet, cum mandato inquirendi eius nomine et auctoritate de idoneitate et qualitatibus oratoris, pro tempore quo ipse in Seminario fuit.

Si forte desit Seminarii Moderator et alius eius vices gerat, aut Seminarii Moderatorem non eum esse, qui in casu utilem inquisitionem peragere valeat, censeat Ordinarius, hic mandatum inquirendi alii deferat.

5. Seminarii moderator, diligentissime notitiam de promovendis exquirere curabit ab alumnorum praefectis, praecipue si isti sacerdotali dignitate exornentur, tum etiam ab iis qui in Seminario doctorum gerunt munus, ipsosque non solum seorsum audiet sed etiam insimul convocatos, de Singularibus nempe vocationis signis, uti sunt pietas, modestia, castitas, de propensione ad sacras functiones, de studiorum profectu, de bonis moribus, ad quod inservire poterunt interrogatoria, congrua congruis referendo, quae in appendice habentur, iuxta Mod. II et III.

Quia in Seminariis diocesanis coetus adesse debet deputatorum pro disciplina tuenda ad normam can. 1359, hi etiam, si de personis edocti sint, percontandi erunt in scrutiniis faciendis.

Quum Seminarii moderator Episcopo remittit notitias a se collectas illius mandato, suum pandat iudicium seu opinionem suam manifestet exinde habitam de candidati moribus et ingenio. Huiusmodi iudicium non parvi ponderis profecto erit: siquidem praesumitur, moderatorem, prae ceteris, de alumniis rectum iudicium fore laturum.

6. Ad rem autem intimius in singulis casibus perscrutandam, Episcopus, alumnorum eorumque familiae parcho praeterea mandabit sedulo exquirere non modo de vocationis signis promovendorum, deque eorundem virtutibus, seu pietati sed etiam de anteacta ipsorum vitae ratione et de praesenti; ac maxime percontabitur quomodo sese gesserint feriarum tempore, an videlicet quandam animi levitatem ostenderint, vel profanis rebus indulserint; et quaenam sit publica ipsorum fama (Mod. II). Insuper num candidatorum parentes bona gaudeant existimatione, et quae sint rei familiaris rationes; num lucri seu quaestus causa, eos re-

luctantes importunis suasionibus, precibus vel minis, vel alio modo impellant ad sacerdotium ineundum, pertimescentes scilicet aliquod familiae obventurum damnum, sacra Ordinatione posthabita. Quod si haec incitamenta aut inconvenientia sint manifesta, vel prudens de iisdem adsit dubium, Ordinarius omnibus viribus ut ab incepto desistant ipsis suaviter suadebit, vel, si casus ferat, fortiter eosdem moneat parentes de poena excommunicationis ipso facto incurrenda, ab Ecclesia contra quocumque modo cogentes ad suscipiendos sacros ordines statuta (can. 2352).

7. Quod si parochus consanguinitate vel affinitate sit cum promovendo coniunctus Episcopus ab alio parcho aut sacerdote in loco commorante notitias sumere curabit idque praecipue quum aliquis sacros Ordines, antequam canonicae perficiantur publicationes, vel iisdem legitime dispensatis vi can. 998, erit suscepturus. Non parum etiam proderit ad praecavenda mala, quae ex sacrae Ordinationis oneribus temere susceptis oriri solent, inquirere, num aliquod abnorme ex parentibus in candidatum manavisse coniici aut suspicari fas sit, ac praecipue num corporis habitus ad libidinem sit proclivis, quod atavismum sapiat (Mod. II). Hanc inquisitionem quisquis Episcopus peragere curet pro suis subditis.

8. Praeterea Episcopus a Seminarii moderatore et ab huius gerente vices, seorsim auditis quid de candidatis sincera fide sentiant, si fieri potest, expetat: quod quidem erit peragendum post iam acceptas notitias de ipsius mandato ab eodem moderatore collectas.

Aliae etiam personae sive ecclesiasticae sive saeculares probitate insignes, quae peculiare notitias de promovendis praebere possint, iuxta Mod. III interrogandae erunt, si eas interrogare, ex rerum et personarum circumstantiis, opportunum ducat Ordinarius, praecipue quum aliquid supersit dubii de moribus et canonica promovendi idoneitate.

9. Nec satis; nam penitus candidatorum animus singulatim erit explorandus ab Episcopo proprio vel, eo impedito, a Vicario generali, vel ex mandato, a Seminarii moderatore, seu etiam ab iis qui totius Seminarii disciplinae tutelae deputantur. Quod si agatur de alumnis degentibus in Seminariis extra dioecesim, mandatum ad hoc fieri poterit Episcopo loci commemorationis vel ecclesiasticae personae dignitate fulgenti, vel ipsi Seminarii moderatori. Oportet enim, ne decipiat assensio vel fallat affectio, ut ordinandorum voluntatem Episcopus experiatur per se vel per alias memoratas personas, planeque noscat, num promovendi alienis potius suasionibus, obtestationibus, pollicitationibus pressi, seu etiam minis compulsi ac perterriti, sacram Ordinationem expetant; num etiam cognitum eis prorsus exstet, quaenam erunt onera ab eis suscipienda, ac praecipue quid caelibatus lex importet, et an parati sint hanc integre constanterque servare, divinae gratiae ope, atque opportunis rationibus pericula vitantes, adeo ut eorum conversatio, prout in Pontificali Romano legitur, probata et Deo placita existat, et digna ecclesiastici honoris augmento. Unde expediens erit ut idem Episcopus verba, quae in Pontificali Romano referuntur, candidatis perlegat, atque accuratius explicet, scilicet quod promovendi iterum atque iterum considerare debeant attente, quale onus appetant; quod ante sacram Ordinationem, cum sint liberi, liceat eis pro arbitrio ad saecularia vota transire; sacris autem susceptis Ordinibus, amplius per se non possint a proposito resilire, sed Deo famulari perpetuo et castitatem servare ipsos oporteat; ideoque, dum tempus est, adhortetur promovendos ut sedulo et coram Deo cogitent, quo certior idem Episcopus fiat, num in eiusmodi proposito perseverare ex animo intendant, atque ad eadem promissa implenda sint parati. Itaque verbis humanissimis ac more paterno eis suadebit, ut suum candide sibi animum pandant fidentissime, ipsis spondens suam, si

opus fuerit, se praebiturum libenter operam, ut debita libertate fruantur; adeo ut, vero deficiente proposito, in re tam gravi, aliud comparare sibi munus possint, magis sui ingenii proclivitati accommodatum.

§ 3. — *De scrutinio habendo antequam clerici maioribus Ordinibus initientur.*

1. Quando ex peractis perscrutationibus prudenter inferri possit, postulatorem ad studia theologica admitti posse, et primam tonsuram et deinde minores Ordines ei conferri, de inquisitionum actis in Curiae archivio asservatis iterum ratio habenda erit, quum alumnus postulabit ut ad subdiaconatum promoveatur. Ast Episcopus, seu loci Ordinarius non solum attendere debet quae iam acta sunt, sed, antequam subdiaconatus conferatur, candidati mores iterum perscrutetur oportet, servata methodo iam explicata. Verum supervacaneum est adnotare, haud necesse esse denuo inquirere de iis, quae ad alumni originem, eiusque parentum indolem et ingenium atque anteactos alumni mores spectant, nisi iusta exorta sit suspicio notitias ante habitas veritati non fuisse consentaneas. Interest vero semper inquirere de alumni moribus eiusque moralibus qualitatibus, quomodo nempe istae se exhibuerint ex vita in Seminario acta, atque ex profectu in studiis. Quibus peractis inquisitionibus, si nulla adsit canonica ratio, quae alumnum a subdiaconatu arcendum fore suadeat, hic scribere debebit sua manu declarationem, iuramento ab ipso firmandam, in Appendice relatam (Mod. I), qua scil. ipse fatetur se omnimoda libertate ad sacrum Ordinem accedere, riteque perspecta habere omnia onera eidem adnexa. Quae quidem declaratio erit similiter a candidatis exaranda antequam ad reliquos sacros Ordines promoveantur, diaconatum nempe et presbyteratum.

2. Quum res est de diaconatu conferendo, ut plurimum sufficit prae oculis habere iam peractas inquisitiones, nisi interim novae perpendendae sint circumstantiae, quae dubitare cogant de sincero proposito candidati, aut de eius morali idoneitate servandi onera, obligationesque exsequendi sacris Ordinibus susceptas.

Eiusmodi forte exortum dubium depellendum erit, iis adhibitis inquisitionibus, iuxta normas traditas, pro casus qualitate, opportunis aut necessariis. Si vero res eo deducatur, ut clare pateat subdiaconum ad diaconatum promovendum, vel sacram vocationem reapse nunquam habuisse, aut eandem corruptis moribus amisisse, tunc res erit intimius perscrutanda, prouti modo dicemus de subdiacono ad diaconatum promovendo, et de presbyteratu conferendo.

3. Quoties Episcopus, antequam quis ad diaconatum aut ad sacerdotium initietur, pro certo habeat ex promovendi confessionibus aut ex aliis certis indiciis et probationibus susceptis, ipsum sacra revera vocatione esse destitutum, S. Sedem adire non omittat, candide et plane referens rerum statum, seu argumenta, quibus vehemens fovetur dubium de subdiaconi aut diaconi idoneitate ad onera maiora digne et fideliter perferenda. Res quidem agitur tanti momenti, ut Ordinarius conscientia graviter onerata maneat de hac obligatione, ut periculum amoveatur manus imponendi diacono vel prebytero, qui gravissimo sacrorum Ordinum oneri sustinendo, impar sit.

4. Ne autem ad hoc extremum res perducatur, in animo Episcoporum et locorum Ordinarius alte sit repositum, magnopere interesse, ab ipso limine sacrae Ordinationis eos esse depellendos, qui sunt indigni et non vocati. Hi enim sanctuarium cum ingressi sint, ut humanae cupiditati aut alterius voluntati obsequantur, ut plurimum, non se praebent uti a Deo non

vocatos, sed suam minus dignam agendi rationem omnimode obtegere seu simulare solent. Sunt alii, qui bona fide minores et sacros Ordines susceperunt, sed antequam presbyteratum consequantur, experiuntur se impares esse oneribus sacrae Ordinationis sustinendis, aut se vitiis vel moribus saecularibus implicarunt; in his, nimirum, facilius et apertius sanctae vocationis patebit defectus, iidemque ipsi, ut suae miserrimae conditioni consulatur, ultro efflagitabunt.

5. Maxime proinde interest praescriptas normas adamussim et diligentissime servari, antequam Episcopi candidatos ad clericalem militiam admittant, seu ad hunc finem dimissorias litteras pro suis subditis in aliena dioecesi degentibus Episcopo loci tradant. Exinde consequetur ut sacro Ordini adscripti digni dispensatores mysteriorum Dei evadant, atque magnopere tueantur provehantque in terris regnum Dei, quod tum catholicae tum civili reipublicae feliciter benevertet.

In plenariis Comitibus die 19. Decembris 1930 in Civitate Vaticana habitis, Emi ac Rmi Patres Cardinales instructionem hanc diligenti perpensam examine, concordi suffragio adprobarunt; eamque Ssmus Dominus Noster Pius divina Providentia Pp. XI, in audientia diei 26 dicti mensis et anni, audita relatione infrascripti Secretarii Sacrae Congregationis, ratam habere et confirmare dignatus est, mandans praeterea ut eadem instructio omnibus Rmis locorum Ordinariis notificetur, ab ipsis adamussim observanda; praecipiens etiam ut in Seminariis quolibet anno, studiorum curriculo ineunte, alumni perlegatur, deque hisce praescriptionibus fideliter adimpletis in ordinaria de statu dioecesis relatione S. Sedem edocere non omittant; contrariis quibuscumque non obstantibus.

Placeat Rmis locorum Ordinariis de huius Instructionis receptione huic Sacrae Congregationi referre.

Datum Romae ex aedibus Sacrae Congregationis de Disciplina Sacramentorum, die 27. Decembris 1930.

✠ M. CARD. LEGA, *Praefectus*.

L. ✠ S.

D. Jorio, *Secretarius*.

Appendix.

Mod. I

Declaratio propria manu subscribenda a candidatis in singulis sacris Ordinibus suscipiendis, iuramento coram Ordinario praestito.

»Ego subsignatus N. N., cum petitionem Episcopo exhibuerim pro recipiendo subdiaconatus (seu diaconatus vel presbyteratus) Ordine, sacra instante Ordinatione, ac diligenter re perpensa coram Deo iuramento interposito, testificor in primis, nulla me coactione seu vi, nec ullo impelli timore in recipiendo eodem sacro Ordine, sed ipsum sponte exoptare, ac plena liberaque voluntate eundem velle, cum experiar ac sentiam a Deo me esse revera vocatum.

Fateor mihi plene esse cognita cuncta onera ceteraque ex eodem sacro Ordine dimanantia, quae sponte suscipere volo ac propono, eaque toto meae vitae curriculo, Deo opitulante, diligentissime servare constituo.

Praecipue quae caelibatus lex importet clare me percipere ostendo, eamque libenter explere atque integre servare usque ad extremum, Deo adiutore, firmiter statuo.

Denique sincera fide spondeo iugiter me fore, ad normam ss. Canonum, obtemperaturum obsequentissime iis omnibus, quae mei praecipient Praepositi, et Ecclesiae disciplina exigit, paratum virtutum exempla praebere sive opere sive sermone, adeo ut de tanti officii susceptione remunerari a Deo merear.

Sic spondeo, sic voveo, sic iuro, sic me Deus adiuvet et haec Sancta Dei Evangelia, quae manibus meis tango.«

(Loco) die mensis anni

Mod. II

Inquisitio ope Parochorum peragenda.

Parochus in sua scripta relatione super his mentem suam aperiet:

1. Num clericus in explendis pietatis operibus, videlicet in piis peragendis commentationibus, in audienda Missa, in visitatione Ssmi Sacramenti atque in mariali rosario recitando sedulus et devotus exstet.

2. Num ad sacram Confessionem et ad sacram Synaxim crebro ac devote accedat.

3. Num diligenter ac pie in sacris functionibus suum ministerium expleat.

4. Num christianae doctrinae tradendae, quatenus huic extra Seminarium addictus fuerit,¹ suam operam navet.

5. Num studium curamque prodat divinum provehendi cultum, animarum curandi bonum, atque ad sacra exercenda ministeria propensionem patefaciat.

6. Quibus speciatim intendat studiis, et qua sedulitate.

7. Num profanis perlegendis libris diariisque, odium contra fidem, vel bonos mores, foventibus, sit deditus.

8. Num autumnalibus feriis, extra Seminarium clericali veste usus sit atque utatur.

9. Num praedictis feriis cum aliquibus utriusque sexus personis non bonae famae, aut etiam bonae famae sed cum scandalo et admiratione fidelium, si agatur de personis alterius sexus, familiaritatem foverit, vel loca frequentaverit haud suspitione carentia.

10. Num in loquendo probum ac integrum sese ostenderit.

11. Num occasionem praebuerit ut censoria nota afficeretur circa mores, vel Ecclesiae doctrinam et praecepta.

12. Quomodo se gerat cum pueris, puellis aliisque diversi sexus personis.

13. Num se proclivem exhibeat ad vitae commoda, ad copiosum hauriendum vinum, ad liquores sumendos, atque ad profana oblectamenta capienda.

14. Num caritatem ostendat, demissionemque atque obsequium iis qui praesunt, praebat.

15. Quae sit publica de ipsius vocatione opinio.

16. Num inter parentes alicuius infirmitatis indicia, ac praecipue mentis morumque pravorum, adsint, quae atavismum suspicari sinant.

17. Num parentes, vel alter e familia ipsum impellant ad sacerdotium ineundum.

¹ Priusquam vero candidatus ad ultiores sacros Ordines promoveatur, si nondum praefato muneri addictus fuerit, addici debet.

Mod. III

Interrogatorium aliis personis probis proponendum.

Quo autem facilius personae probae interrogationibus responsa praebeant, haec ab ipsis erunt exquirenda:

1. An clericus sive in ecclesia, sive in consuetudine cum aliis habenda, pie, graviter, prudenterque se gesserit ac gerat.

2. An aliquod de sua vocatione ad sacros Ordines foveri possit dubium, et qua ratione.

3. An parentes vel alter e familia ad eosdem suscipiendos sacros Ordines ipsum impellant.

4. An familiariter utatur cum iis, qui in suspicionem veniant de fidei carentia, vel de malis moribus.

5. Quae sit publica et praecipue praestantiorum hominum existimatio de agendi ratione, tum morali tum religiosa, eiusdem clerici, et de eius vocatione ad sacerdotium ineundum.

50.

Poročilo o shodu dekanov

dne 28. maja 1931.

Shod gg. dekanov in arhidiakonov, sklican v Škof. listu 1931, str. 13, se je vršil v veliki knjižnici škofijske palače pod predsedstvom gospoda škofa dr. Gregorija Rožmána.

Shodu so prisostvovali: Generalni vikar Ignacij Nadrah, stolni kanoniki Alojzij Stroj, dr. Tomaž Klinar in Josip Vole, novomeški prošt Karel Čerin, vsi gg. dekani, univ. profesor prelat dr. Franc Grivec in minister n. r. dr. Franc Kulovec. Zapisnikar je bil v. d. ravn. škof. pisarne Jože Jagodic.

Shod se je pričel ob 9. uri. Po opravljeni molitvi je gospod škof pozdravil zborovalce in jih kot novi ordinarij pozval, naj bi kot njegovi sodelavci še naprej tako složno in vneto delovali, kakor so delali 30 let pod vodstvom njegovega velikega prednika. Predlagal je, naj se gospodu nadškofu dr. A. B. Jegliču pošlje v Gornji grad vdanostna brzojavka, kar so vsi zborovalci vzeli z odobrenjem na znanje. Toplo je nato pozdravil novega dekana leskovške dekanije Josipa Anžiča in prešel na dnevni red.

I.

K prvi točki dnevnega reda je poročal g. dekan Janko Cegnar o temi: **Evharistična vzgoja otrok** sledeče:

Cerkveni zakonik nam v 863. kanonu naroča: Vernike naj se po navodilih, ki jih je apostolska stolica izdala v svojih odlokih, navaja, da se bodo večkrat in dnevno krepčali z evharističnim kruhom; in da bodo vsi obiskovalci sv. maše ne samo duhovno, temveč zakramentalno prejeli sv. Evharistijo, če so primerno pripravljani. Sv. stolica pa je v dekretu: »Quam singulari« z dne 8. avgusta 1910 določila starost, v kateri se morajo otroci pripustiti k prvemu sv. obhajilu in tako vstopiti v vrsto tistih, ki naj pogosto, vsak dan, ali vsaj, kadar so pri sv. maši, zakramentalno prejmejo sv. obhajilo. Dekret »Quam singulari« nas opozarja na voljo božjega Zveličarja, da naj že otroci, kakor hitro pridejo do

spoznanja, prično evharistično življenje v sv. Cerkvi in postanejo deležni življenja Kristusovega v presv. Evharistiji in s tem vseh milosti in dobrot, ki so v najsvetejšem Zakramentu. Kristus je rekel: »Pustite male k meni in nikar jim ne branite, zakaj takih je nebeško kraljestvo«; besede, ki jih je Kristus govoril svojim apostolom, pa veljajo vsem, ki imajo pravico in dolžnost skrbeti za otrokovo dušo, torej predvsem staršem in vzgojiteljem. Duše otrok voditi k Jezusu je naša naloga in naš cilj. Najbližji pa so in ostanejo Jezusu, ako ga iščejo in najdejo v tabernaklju, zakaj Zveličar je govoril besede: »Kdor je moje meso in pije mojo kri, ostane v meni in jaz v njem.« Kristusovi so in morajo ostati od trenutka sv. krsta. Da ostanejo, pravi sv. Oče v dekretu »Quam singulari«, morajo biti s pomočjo presv. Evharistije Kristusovi od nežne dobe, ko pridejo k spoznanju, da bodo v tej dobi pričeli živeti njegovo življenje, da bodo našli varstvo zoper nevarnosti pokvarjenega sveta, da se bodo z božjo hrano popolnoma približali božjemu Zveličarju. Voljo Gospodovo izvrševati smo poklicani mi s tem, da pomagamo onim, od katerih je odvisna pot mladih človeških src, staršem, in otrokom, ko skrbimo za to, da bodo otroci vzgojeni tako, da bodo pristopali k božjemu Zveličarju od rane mladosti in ne bodo nehali v poznejši dobi, temveč postali in ostali Jezusovi. To se more zgoditi le, v kolikor govorimo o človeškem delu in se ne oziramo na delovanje milosti božje, če bdo otroci evharistično vzgojeni.

1. Že ime samo: evharistična vzgoja, nam pove, da je to vzgoja otrok, da spoznajo in vzljubijo Jezusa, živijo življenje milosti božje v tesni zvezi z njim, ga prejemajo pogosto v svojem življenju in jim je božji Odrešenik vse. Kakšna naj bo vzgoja otrok, da jih bomo privedli k Jezusu, da bodo evharistično vzgojeni? Prva in naravna dolžnost po božjem in naravnem pravu vzgajati otroke pripada staršem, ki so pred Bogom dolžni vzgajati otroke po naukih sv. Cerkve, ker so pred Bogom odgovorni za njihove neumrljive duše. Starši imajo prvi otroka pod svojim vodstvom. Ali ni morda že v tej dobi potrebna vzgoja, ki otroka usmeri na Kristusa Gospoda? Brez dvoma. Zato bomo evharistično vzgajali otroka v tej dobi po starših. Že odrasča rod, že je mnogo očetov in mater, ki so bili kot otroci deležni milosti zgodnjega in pogostnega sv. obhajila in vedno bolj prodira v široke kroge vernikov pogostno sv. obhajilo. Imamo apostolstvo mož, Marijine družbe žena in mater. Apostolstvo kot Marijine družbe zahtevajo vsaj mesečno sv. obhajilo. Zato bodi ob evharistični vzgoji otrok omenjeno, da je za tako vzgojo velik pripomoček večkratno sv. obhajilo staršev, kar nam je najlažje doseči z delom za apostolstvo mož in Marijine kongregacije žena in mater. Duše takih staršev bodo posvečene in posvečeval jih bo isti božji Zveličar, za katerega naj bodo vzgojene duše otrok. Sv. apostol Pavel piše v prvem pismu do Korinčanov (7, 14), da so takih zakonskih otroci od rojstva sveti. Prinesejo s seboj sicer izvirni greh, a pozneje so lepi posvečeni sadovi in razvijajočim se je v mnogi meri odvzeta moč strasti. Dobro drevo prinaša dober sad in navadno so otroci dobrih staršev tudi dobri. Mati, posvečena po večkratnem sv. obhajilu, bo otroku vlivala ljubezen do Gospoda Jezusa in pripravila sprejemljivost in ljubezen za poznejšo evharistično vzgojo.

Dobri starši želijo otrokom dobro. V božjepotnih cerkvah, kjer ljudje častijo kakega svetnika kot priprošnjika zoper bolezni, lahko vidimo ob shodih ne eno, temveč mnogo mater, ki ure daleč pridejo in prinesejo otroka, največkrat bolehnega, da izprosijo otroku pomoč v telesni bolezni. Opozorimo matere na največjega prijatelja njihovih otrok, na Gospoda Jezusa. Mnogokrat govorimo o evharističnem Jezusu in njegovi neskončni ljubezni do njihovih otrok in dosegli bomo, če že ne bodo ob kaki priliki izven službe božje prihajale matere, da otroke pred tabernakljem posvete Jezusu, da bodo vsaj večkrat

molile zanje in tako pripomogle do večje sprejemljivosti njihovih otrok za ljubezen do Gospoda Jezusa.

Koristilo bi evharistični vzgoji otrok tudi, če bi se izbral kak dan, na katerega bi bila pripravljena kaka pobožnost za otroke. N. pr. dan nedolžnih otročičev, ali kak drug primeren dan, bi se matere povabile, da bi pripeljale s seboj otroke, ki so že za to sposobni in bi bila v cerkvi kratka pobožnost z nagovorom na odrasle, naj pustijo male k Jezusu, za otroke pa bi bil blagoslov mladine, kakor se n. pr. deli članom Dejanja sv. Detinstva na dan nedolžnih otročičev.

To naj bi bilo delo za starše, da oni pomagajo pri evharistični vzgoji.

2. Ko otroke poučujemo in vzgajamo za pravo krščansko življenje, delujmo, da bomo osredotočili ves pouk in vzgojo ob presveti Evharistiji. Bodi tako, da bodo otroci zbrani pred katehetom, nad njimi pa naj kraljuje in vlada božji Zveličar. Že pred prvim sv. obhajilom naj otroci spoznajo, da jim je evharistični Jezus vse. Zgodovina uči, da je sv. Cerkev sv. obhajilo vedno smatrala kot daritevni obed, kat naraven del daritve za vse udeležence, kakor bemo to pri sv. Pavlu v njegovem prvem pismu do Korinčanov (11, 20) in pri cerkvenih očetih: Avguštinu, Leonu itd. Zato je treba pri pouku in vzgoji sv. obhajilo postaviti na tisto mesto, kamor ga je od začetka postavila sv. Cerkev in skrbeti, da ga bodo otroci umevali tako, kot ga umeva sv. Cerkev. Sv. obhajilo mora tudi otrokom biti del daritve in ne samostojno opravilo. Zato bomo na sv. obhajilo pripravljali in navajali v tesni zvezi s sv. mašo. Razložili in poskrbeli bomo, da postane otrokom duševna last, kaj je najsvetejši Zakrament kot daritev, kaj kot obhajilo in kaj kot bivanje Gospodovo med nami.

Presveti Zakrament kot daritev. Naj bi v otrocih vedno ostala jasna in nikdar zabrisana velika in nad vse važna verska resnica, da je naš dar Bogu Očetu Gospod Jezus Kristus, krvavo darovan na križu, pri sv. maši pa pod podobama kruha in vina nekrvavo darovan. Krščanstvo je vera ljubezni do Boga in vera medsebojne ljubezni. Ljubezen pa noče samo prejemati, marveč tudi dajati, darovati. V ljubezni do Boga hočemo tudi Bogu darovati, čeprav ga s tem ne obogatimo; iz spoštovanja in ljubezni damo, kot dajo otroci očetu za god. Na ta način pokažemo, da bi bili radi božji. Radi bi Bogu darovali, pa iz sebe nimamo ničesar, kar bi bilo Boga vredno. Zato se za nas daruje božji Zveličar, ki pride pod podobo kruha in vina na oltar pri spremenjenju in mašnik ga nam pokaže pri povzdigovanju, kot bi hotel reči: Glejte Jagnje božje, ki odjemlje grehe sveta! Molimo ga in ga darujmo Bogu Očetu! Vsi darujemo, tudi otroci ga darujejo. Na ta način se uvajajo v duhovno sodelovanje pri sv. maši. Ko razumejo pojem daritve, ki jo vrši Gospod Jezus pri sv. maši, je mogoče okrog tega bistvenega pojma daritve vedno bolj globoko razviti liturgijo sv. maše, ki še bolj poglobi in razširi pojem daritve. Pri darovanju nam mašne molitve podajajo dve misli: darovanje in prošnja za naše posvečenje, da bi prišli v čim tesnejšo zvezo s Kristusom. Zato sv. Cerkev želi, da bi vsi navzoči pri sv. maši bili v stanu posvečujoče milosti božje. V spomin na naročilo Gospodovo, naj ponavljamo to daritev, se Bogu zahvalimo za milost, da moremo po Gospodu Jezusu Kristusu Bogu darovati primeren dar (prefacija) in ga prosimo v zvezi z vso sv. Cerkvijo, ki uživa svojo zmago v nebesih, naj te darove spremeni v presveto Telo in Kri. Pri izpreminjevanju pride Jezus in nas vodi k Očetu. Naša daritev postane daritev Kristusova, pri sv. maši smo kot del mističnega Telesa Gospodovega del daritve. Oče sprejme ta dar in po večkratnem zedinjenju z daritvijo postajamo bogatejši, popolnejši, nadnaravno lepši. Bog nam vrne in poplača našo daritev. Povabi nas k svoji mizi. Jezus je bil prej pri daritvi naš darovalec, ki je hitel k Očetu, sedaj pri sv. obhajilu je v službi Očetovi, ki nas naredi popolnoma deležne daritve ravno po sv. obhajilu. Zato se je v prvih stoletjih delilo sv. obhajilo le med sv. mašo, zato so

pristopali vsi, ki so bili pri daritvi, brez izjeme k sv. obhajilu. Tako jasna naj bo otrokom slika o tesni in neločljivi zvezi daritve in sv. obhajila. Kakor vemo, je namen sv. očeta Pija XI., naj se vernikom mnogokrat razlagajo resnice svete maše, da vedno bolj spoznavajo sv. mašo, kot tako, kakršna v resnici je, da bodo liturgično sodelovali; pritegnjeni bodo vsled najtesnejše zveze daritve s sv. obhajilom, da se bodo popolnoma udeležili daritve, t. j. prejeli tudi sv. obhajilo. Sadove sv. maše bomo v popolni meri sprejeli, da bomo z vso pravico pri vsaki sv. maši molili: panem nostrum quotidianum da nobis hodie, pa tudi: dimitte nobis debita nostra, sicut et nos dimittimus debitoribus nostris, in tako postali deležni miru Kristusovega. S pomočjo jasne zavesti daritve bo otrok tudi pridobil pravi pojem o Bogu: da je Bog neskončno velik v svoji svetosti, stvarnik in izvor vsega življenja, pa tudi neskončna ljubezen, edino vse ljubezni vreden. On, ki nam daje zapovedi, katerih obvezna moč vedno ostane in katerih spolnjevanje neskončni Bog plačuje, in njih kršitev po svoji neskončni pravičnosti kaznuje in mora kaznovati. Pravi pojem o Bogu mogočno pospešuje tudi v poznejših letih pravo versko življenje, saj je ljubezen bistvo krščanskega življenja in iz ljubezni izvirajoči strah božji začetek modrosti.

Z jasno sliko o presv. Zakramentu kot daritvi pri sv. maši bo lažje doseči popolno razumevanje otrok o

Evharistiji kot zakramentu, oziroma sv. obhajilu. Že iz daritve same izhaja sv. obhajilo kot popolno sodelovanje pri daritvi in zato je treba vzgojiti pri otrocih zavest, da je sv. obhajilo daritvena jed za notranje dušno življenje. Kristus sam je poudarjal: »Jaz sem kruh življenja. In kruh, ki ga bom jaz dal, je moje meso za življenje sveta. Če ne boste jedli mesa Sinu človekovega in pili njegove krvi, ne boste imeli življenja v sebi. Kdor pa je moje meso in pije mojo kri, ima življenje v sebi in jaz ga bom obudil poslednji dan.« Besede, ki nam kažejo, kaj je Kristus mislil o sv. obhajilu; da je dušno moč deleča hrana, oživljajoča in ohranjujoča dušno življenje v posvečujoči milosti božji. Pri sv. apostolu Pavlu in pri mnogih cerkvenih očetih nahajamo nauke o sv. obhajilu vedno le v tesni zvezi z daritvijo. Na ta sv. kruh življenja naj se pri vzgoji otrok mnogokrat povračamo, da jim bo presv. Evharistija vedno pred njihovimi dušnimi očmi. Tako nam p. Gatterer (Kinderseelsorge) nasvetuje, naj porabimo vsako priložnost, da bomo otroke vzgajali evharistično. Če razlagamo stvarjenje sveta, moremo obrniti pozornost otrok v to, da se pri sv. maši vsak dan dogaja ravno tako velik čudež; Bog je svet iz nič ustvaril, pri sv. maši pa spreminja kruh in vino v najsvetejše Telo in Kri Jezusovo. Pri padcu prvih staršev: uživanje prepovedanega sadu je prineslo neizmerno škodo, ker je prineslo izvirni greh, mi pa imamo jed, ki nam prinaša življenje: presv. Rešnje Telo. Catechismus Romanus nam daje navodilo, kako naj obračamo pozornost otrok na presv. Evharistijo, ko piše: Srečne imenujemo one, v katerih hišo je svojčas vstopil Gospod, in one, ki so se mogli vsaj roba njegove obleke dotakniti in so bili tako ozdravljeni; toda srečnejši, blaženejši smo mi, v katerih dušo se ne brani priti Gospod, da ozdravi vse njene rane, da jo obogati z bogatimi milostmi in da se najtesneje z njo združi. Ko nam je tako evharistični Jezus blizu, ga pri vzgoji in pouku ohranimo, da nam bo blizu ostal. Dobro bi bilo, če bi pri pouku o Jezusovem življenju pričenjali namesto: Nekoč je Gospod Jezus s svojimi apostoli šel — kot to navadno pričenjamo, pričeli: Gospod Jezus, ki je pri nas v tabernaklju pod podobo kruha pričujoč, je nekoč, ko je kot človek hodil po svetu —, tako, ali podobno bi si ohranili bližino Jezusovo. On bi tako rekoč v otroških sreih prisostvoval pouku, otroci bi čutili nekako njegovo bližino, njegov blagoslov bi budil in množil ljubezen do evharističnega Jezusa. Koliko je mest v starem zakonu, kjer bi neprisiljeno lahko podali par misli o presv. Evharistiji, n. pr. skrinja zaveze, pri preroku Eliju kruh itd. Pouk ne bi zaradi tega nič trpel,

usmerjen bi pa bil evharistično, v otrocih bi budil vedno trdnejšo zavest: Gospod Jezus nam je vse, on je središče našega življenja; budil pa bi tudi hrepenenje po evharističnem kruhu, hrepenenje po angelski mizi.

Po tem mišljenju otrok bo lahko govoriti o Evharistiji, kot med nami bivajočem Zveličarju. Lahko bo razložiti namen bivanja in željo Zveličarjevo v tabernaklju: Pridite k meni vsi! Otroci bodo prišli, tako kot pastirji k Jezusu, kot ima to omenjeno Krščanski nauk za prvence pri zgodbi: K Jezusu prihite pastirji. Otroci bodo tudi znali prav uporabiti obisk Najsvetejšega za večjo ljubezen med seboj in med Jezusom, bodo postajali vedno bolj Jezusovi. Lepa navada po šolskem pouku obiskati Zveličarja bo prišla prav do veljave. Sedaj se more zgoditi, da so pri takem obisku nerodnosti, ko duhovniku ni mogoče, da bi bil vedno, vsak dan navzoč; eni res zmolijo kratko molitev, drugi pa morda letajo po cerkvi, se skrivajo za klopi itd. Dobra evharistična vzgoja pa bi privedla otroke res k Jezusu; čim bolj ga bodo poznali, bolj ga bodo ljubili, lepši bodo obiski. Lepo bi bilo, če bi se otroci sami, tudi nenadzorovani, ljubeče in spoštljivo obnašali do Gospoda Jezusa. Nemogoče je, da bi v takem razpoloženju z veseljem ne sprejemali sv. obhajilo.

Tako naj bi bila prepletena pouk in vsa vzgoja z evharističnim Jezusom. To naj bi bilo delo doma, v šoli in v cerkvi. Marijini vrtci, pa tudi, kjer jih imajo, Frančiškovi križarji in sestre sv. Klare morajo predvsem pospeševati evharistično delo pri vzgoji mladine. Res je, posebno na deželi, veliko težkoč, ki jih bo treba premagati, n. pr. oddaljenost od cerkve, zaposlenost otrok pri domačem delu, ali ko morajo otroci ob nedeljah marsikaterikrat ostati pri prvi božji službi doma in še druge težave. Mnogokrat se je razmišljalo, kako jih odpraviti, toda so še vedno tu. V krajih, kjer imajo otroci lahko svojo božjo službo, kmalu po prvi, je delo veliko lažje. Eno je gotovo: otroke moramo pripeljati h Kristusu, da jim ne bo zavladal kralj Herod. Starše moramo, kolikor mogoče, uvesti v to delo in marsikaka težkoča bo odpadla. Če bodo oni pritegnili, bo zavela gorka evharistična pomlad Gospodove ljubezni v otroških sreih, ki se bodo odpirala kakor cvetlice pomladi božjemu solncu večne Lepote.

Referatu je sledila živahna debata, pri kateri se je poudarjalo, naj se izvrši prvo sv. obhajilo otrok že meseca maja, da se otroci do konca šolskega leta navadijo na večkratno sv. obhajilo. Prvo sv. obhajilo naj bo vsekakor že prvo šolsko leto. H pogostemu sv. obhajilu naj navaja zlasti šestnedeljska pobožnost v čast sv. Alojziju in pobožnost deveterih prvih petkov. Pomagajo naj pri tem tudi dobri molitveniki (Pri Jezusu) in mladinski listi (Angelček, Vrtec, Lučka z neba). Naj bo redno vsak mesec skupno sv. obhajilo otrok in naj se za spovedovanje, če mogoče, povabi tuj duhovnik. Na ekskurendnih šolah naj bi bilo spovedovanje ali v šoli, ali, če je, v podružni cerkvi. Sv. obhajilo v počitnicah naj pospešujejo evharistični odseki v Marijinih vrtcih, ki naj tudi ob počitnicah delujejo. Važna je statistika otrok glede sv. obhajila. Prvo sveto obhajilo naj bo povsod slovesno in naj tedaj otroci tudi kaj zapojejo. Dušni pastirji naj vsekdar pazijo na lepoto evharističnega oltarja. — Koncem debate je gospod predsednik povzel misli razgovora in naglasil, da si čas glede prvega sv. obhajila povsem osvaja: **naj velja torej pravilo, da bodi prvo sv. obhajilo otrok v začetku meseca maja, in sicer v prvem šolskem letu.** Glede adoracije otrok je pripomnil, naj katehetje in dušni pastirji vzgajajo otroke tako, da se bodo živo zavedali: Jezus je med nami.

II.

K drugi točki je poročal g. prošt Karel Čerin o temi: **Času in cerkvenim predpisom primerna duhovska noša.**

1. Duhovniki ljubljanske škofije so bili vedno v prvih vrstah resne, poštene, za Boga in ljudstvo navdušene duhovščine. Ko bi bili drugačni, bi ne

bila naša duhovščina s škofi vred trpela že toliko preganjanja, blatenja, sumničanja, grdenja, in bi ljudstvo ne bilo toliko dobro in kulturno kakor je. Ta slovenski duhovnik je nastopal vedno resno, tudi oblečen resno: temna, dolga obleka, črn klobuk, kolar. Suknja je bila vsaj do kolen, često pa tudi precej čez kolena in nam, ki nam že legata sneg in srebro na glavo, so še v spominu gospodje v tistih dolgih suknjah. Talarja na splošno na zunaj niso nosili, bili so pa gospodje doma v talarjih, ter v talarjih opravljali razen obhajilnih potov vse liturgične funkcije.

Kar so se tamle pred kakimi 30 leti pojavile prve kratke suknjice »rekelje«. Prvotno poredko, boječe, tako kakor nastopa prvikrat boječe in neokretno poštena preprosta dekle, ki so jo v mestu modernizirali, ji ostrigli glavo, razgalili život ter jo kot moderno gospodično poslali na cesto.

Kolikor se spominjam, se je to počelo takrat, ko je naš duhovnik sprejel za prometno sredstvo za toliko nujnih in dolžnostnih potov — kolo! Res: prvi duhovski kolesarji so si podvijali dolge suknje, da so mogli kolesariti ter hkrati nastopati duhovsko, pa se je to podvijanje kmalu začelo zdeti prenadležno, zato so segli po suknjiču tisti, ki so kolesarili, segli pa so po suknjiču tudi pešci, tolažeč se pri tem često z nošo sobratov, ki so v suknjičih prihajali iz Amerike.

Vojna je vse vojne kurate potaknila v kratke bluže, po vojni je bilo treba te bluže ponositi, vsak je nosil, kar je pač imel; prišel je lov in prišli so turisti, vse v suknjičih, danes pa se je stvar razpasla tako, da sem že pred ieti dejal škofu Jegliču: Ne vem, boste li mogli škofje to zaustaviti.

Pa ni ostalo pri tem. Odkrušil se je prvi kamen, ki je hitel navzdol. Suknjiči so prišli v zakristijo, so prodrli pred oltar, suknjiči so našli pot tudi v šolo med otroke.

Pa še ni bilo dosti. Zrahljane zanke tiste mreže, ki ji pravimo cerkvene postave, so propuščale vedno več, in nekega dne so se pojavili docela lajiško oblečeni duhovniki. In danes: ob morju in v planinah, v vagonu in avtobusu, v Rogaški Slatini in drugod duhovnik docela laiziran, tako da imamo danes tri vrste duhovnikov: v dolgih suknjah, suknjičih in laizirane.

Še več! Bili so časi orlovskega navdušenja, orlovskih nastopov. Naš duhovnik je šel s časom, je plaval s tokom: ta si je nadel orlovsko čepico, oni cel kroj, tretji je odložil vse ter v telovadni obleki kazal svojo gibčnost in svoje mišičevje, ter seveda žel priznanje in bil deležen viharnega aplavza pri gledalcih...

Bile so druge prireditve, naš duhovnik se je oblekel v narodno nošo ter manifestiral: ta na Dunaju, oni v Brnu, tretji po Ljubljani... reči se mora: zelo so se zrahljale zanke, zrahljale so se tako, da je smatral ordinarij za svojo dolžnost, da je pred mariborskim orlovskim zletom izdal »monitum«: non esse licitum deponere habitum clericaalem (Škof. l. 1920, str. 66).

Naš zbor naj danes zavzame napram tem razmeram stališče. Res, ni zakonodajaven ta zbor, toda sklepati more in sklepa naj, ker mu je ordinarij to vprašanje predložil.

2. Jasno je, da naj se moj referat bavi s suknjiči in z lajiško nošo, zato najprej nekaj temeljnih misli.

Zdi se, da v prvih petih stoletjih ni bilo razločka med duhovniško in lajiško nošo. S šestim stoletjem pa se že uveljavlja razlika med obleko klerikov in obleko lajikov, ki so nosili krajšo obleko kakor kleriki. Tekom zgodovine pa vidimo, da se je cela vrsta raznih koncilov in sinod do najnovejših časov bavila z vprašanjem duhovske noše, povsod pa so zahtevali vestem clericaalem, torej obleko, ki se loči od noše lajikov, da, nekateri so zahtevali naravnost talar.

Vprašanje je: zakaj tako? Zakaj naj je duhovnik oblečen tako, da se loči od lajika? Ali naj je duhovniku obleka res le zgolj uniforma, v katero ga obleče

njegova nadoblast? Ali je za duhovnika obleka res samo to, kar pomeni obleka splošno za vsakega človeka: da mu pokriva nagoto, da ga varuje pred vremenskimi vplivi, da se razlikuje spol? — Ne in ne!

Obleka naj naznanja, da je duhovnik — duhovnik, torej, da je de sorte Domini, da služi oltarju, da je posvečen Bogu, da je vsa njegova veličina v tem, da je vzet izmed ljudi in postavljen za ljudi v t e m, kar se nanaša na Boga, da daruje dari in daritve za grehe; minister Christi, homo Dei, miles Christi, servus Domini — to so naslovi, katere daje apostol narodov Timoteju in ki vsi označujejo duhovnikovo zvanje in nalogo.

Ali more biti duhovniku, ki se zaveda svoje veličine in svojega poklica nadnaravno obleka duhovska breme, ki se le s težavo nadene, s težavo nosi ter z lahkoto odloži ali vsaj spremeni?

Pa ne samo to. Duhovnik je tudi učitelj naroda, ne le na prižnici, v spovednici, v šoli — tudi v svojem izvincerkvenem življenju in vedno. Vedno se naj ljudstvo uči od duhovnika, ki ga pozna že po zunanji obleki, uči naj se od njega resnosti, skromnosti, o čemer govori stanovska obleka temne barve ter ukrojena ne po svetu in njega vihravosti ter modni norosti. Vse okoliščnosti, katere lahko podamo v kratkem stavku: Črna suknja pridiguje.

To so tisti razlogi, ki vodijo Cerkev, da hoče imeti duhovnika oblečenega drugače, kot so oblečeni svetni ljudje, razlogi pri katerih gre za pravega duha »*morum honestas intrinseca*«, tako da ceni Cerkev duhovsko nošo tako visoko, da smatra prepoved duhovske noše za kazen, ki se odmerja le za velike delikte: CC. 2298, 9 in 11, 2300, 2304, 2305.

Poleg tega hoče Cerkev z duhovsko nošo zavarovati duhovnika pred padcem in grehom, pohujšanjem in nesrečo. Vsi ljudje smo — tudi duhovniki — kakor voz na klancu; voz bo hitel navzdol in drvil v nesrečo, ako ne bo zavore. Često je za duhovnika na klancu življenja zavora duhovska noša: ne v vsak lokal, ne v vsako družbo ne spada duhovnik, ne na vsako prireditel, ne v vsako hišo; pa lažje bo stopil, šel in tudi — padel bo duhovnik, ki se ne nosi duhovsko, kakor duhovsko oblečeni v črni dolgi suknji in s kolarjem.

Obe misli poudarja naša *Instructio pastoralis*, ki pravi: *Mandatum de vestimentis parvi momenti esse videtur, ast in genere vestium — spiritus, qualis in homine sit, sufficienter proditur, num levis sit an gravis, num mundanus an clericalis*, kar je trdil tudi že tridentinski koncil, saj se 6. poglavje de reformatione (Sessio XIV.) začne z znano besedo:

Etsi habitus non facit monachum, oportet tamen clericos vestes proprio congruentes ordini semper deferre, ut per decentiam habitus extrinseci — morum honestatem intrinsecam ostendant.

Za dokazilo mojih gornjih trditev naj služi tole: Nedavno sem govoril z duhovnikom tridentinske škofije dr. Joh. Torgglerjem. On deluje že šest let v Braziliji — Rio Grande do Sul. V njegovi škofiji je vedno zapovedan talar; tudi na konju — jezdijo veliko, ker imajo v župnijah velike razdalje — imajo talar. In zakaj tako? Takole mi je razložil: S tem je krepko označen razloček med katoliškim duhovnikom in protestantovskim pastorjem. Tam je kaj močna protestantovska propaganda, na ta način pa so ljudje zavarovani in opozorjeni, koga naj poslušajo. Pa tudi zato, da duhovniki bolj pazijo nase. Bilo je svoj čas tam mnogo odpadnikov.

Kar se še posebej črne barve tiče, naj mimogrede omenim tole: saj črna barva ni samo barva žalosti; svet, od katerega se sicer duhovnik ne more učiti, rabi črno obleko za vse svečane prilike! Poroke, banketi, oficijelni pozdravi — vse črno. Celo častniki imajo za največje parade črne uniforme!

3. Toda, ali bi se ne dalo reči takole:

Vojak sleče svojo uniformo, pa je zopet civilist; uradnik zapre svojo pisarno, pa je izven službe, izven službe je ob dopustu, še celo kot penzionist! Sodnik

sleče svoj talar, pa je zopet zasebnik. Zakaj bi ne bil duhovnik izven cerkve manj duhovnik kot pri oltarju, na prižnici — zato tudi bolj svoboden, kar naj bi dobilo izraza tudi v njegovi noši?!

Nego! Že ono, kar sem povedal o duhu, ki vodi Cerkev, da zahteva posebno duhovsko nošo, onemogoča tezo o ločevanju med duhovnikom v cerkvi in duhovnikom izven cerkve, pa tudi cerkvena zakonodaja ne dopušča tega. V kanonih, ki priznavajo duhovniku razne prednosti v človeški družbi, — 119: *realis iniuria* je *sacrilegium*, 121: duhovnik je prost vojaške službe, 122: ako mora duhovnik plačati upnike, naj ohrani toliko, kolikor je potrebno ad honestam sustentationem, 123: tem privilegijem se duhovnik ne more odreči, razen ako *reducitur ad statum laicalem* ali se mu za vedno prepove duhovska noša — v teh kanonih zre Cerkev pred seboj vedno duhovnika, ne le pri oltarju, tudi na cesti, v pisarni, v stanovanju — vedno je »clericus«! Dalje: can. 132, § 1: zakon je za klerika *ordinum majorum sacrileg*, torej zopet vedno clericus. Can. 2343, § 1 in 4 pa govori o ekskomunikaciji, pridržani *ordinario*, qui *violentas manus in personam clericorum iniecerit*. Tudi ta kanon ne loči duhovnika v službi od duhovnika izven službe, ima torej pred seboj vedno le duhovnika in nič manj.

Vidi se: vsi ti kanoni branijo duhovsko nošo!

4. Kaka pa naj je duhovska noša?

Pred vsem talar, ki ga po nekaterih škofijah vedno nosijo. Odločajo pa ozir noše po kanonu 133, § 1: *legitimae locorum consuetudines in ordinarii prae-scripta*. Ozir obleke lahko na splošno trdimo, da prihajajo po njej do izraza posebnosti in različnosti narodov, kraja, tudi podnebja. Vsaka narodna noša je potekla iz razmer, potreb, kulture, pridelkov in podnebja dotičnega kraja in naroda, zato tudi toliko raznolikosti v nošah. Da s tem lahko računa tudi duhovska noša, je jasno, vendar je ta vezana na splošne cerkvene postave, pa tudi na odločbe in postave ordinarijev.

Legitima locorum consuetudo je pri nas v ljubljanski škofiji ta, da imamo poleg talarja tudi krajšo suknjo, ki sega do kolen. Tak je bil, tako sem že omenil, duhovnik ljubljanske škofije vedno; poskusi, uveljaviti tej noši nasprotno obleko, niso še zadobili moči navade in to iz čisto enostavnega vzroka, ker pač škof ni molčal.

Obe naši ljubljanski sinodi, *Instructio pastoralis*, Škofijski listi govore o duhovski noši, ki smo je splošno navajeni in ki vsi obsojajo poskuse, vpeljati suknjič ali celo lajiško nošo v naše vrste. Ti poskusi torej nimajo na svoji strani ne *consensus competentis Superioris* ne 40 letne mirne posesti, da bi mogli razveljaviti dosedanje v škofiji navadno duhovsko nošo.

In kaj pravijo naše škofijske postave?

Pred vsem je zanimivo, da prva sinoda iz leta 1903 še nič ne govori o suknjičih in lajiških oblekah, dočim tretja sinoda po 21 letih suknjiče odločno prepoveduje, dopušča pa izjemo za kolesarje, o lajiški obleki pa izrecno določa, da je prepovedana vedno in vsem: tudi gospodom, ki se popenjajo na gore ali potujejo v daljne tuje kraje.

Vidi se iz tega, da se je tekom 20 let v življenju duhovščine naše škofije že pojavilo pogostneje potovanje in turistika, da meni sinoda, da mora ozir obleke zavzeti stališče, dasi moramo priznati, da so tudi v prejšnjih časih naši duhovniki potovali, pa takrat je vsak potoval pač kot duhovnik, oblečen tako kakor doma, pozneje pa se je začelo potovanje posebno pa še povzpenjanje v gore — brez kolarja in seveda tudi brez navadne duhovske obleke.

Ako primerjamo določila ozir obleke iz obeh naših sinod, dobimo poleg že gori navedenega sledečo sliko:

I. Sinoda	III. Sinoda
Bogoslужna (liturgična) opravila: a) doma: praecipimus talar, zlasti za maševanje tujcem posoditi talar; b) podružnice: za maševanje concedimus eincitorium, dokler tega ni: navadno duhovsko obleko.	a) po can. 811: talar, isto za druga bogoslужna opravila; b) naj strežnik nese s teboj talar ali naj ima podružnica krilo.
Previdevanje bolnikov: talar, v bolj oddaljenih krajih krajša obleka — toleratur.	spodobi se talar, vsaj v domačem kraju ob lepem vremenu.
Pogrebi: a) doma: talar; b) pri podružnicah: moglo bi se sklepati: eincitorij kakor gori.	a) spodobi se talar, vsaj pri župni cerkvi razen ob grdem vremenu; b) iz ravnokar povedanega se da sklepati, da se talar ne zahteva.
Zasebno: doma: permittimus: krajša, črna ali vsaj temna suknja vsaj do kolen, naj je zapeta, nikoli odpeta.	moreš nositi krajšo suknjo, kroj navadni duhovniški, črno ali vsaj zelo temne barve, vsaj blizu do kolen.
Pisarna: optamus talar Cf. pg. 147, d.	zelo primerno, da nosiš talar tudi v pisarni, ako imaš službeno opravilo.
Šola: optamus talar.	moreš, kakor zgoraj. Drugačna suknja odločno prepovedana.
Kolar: omnino gestent.	povsod in vedno moraš nositi kolar, tudi na potovanje v druge kraje.
Tonzura: omnes habeant tonsuram saepius renovandam.	pri nas že od nekdaj ni v navadi, zato je ne zapovedujemo.
Klobuk: črn.	črn ali vsaj zelo temne barve, isto velja za slamnike v poletnem času.
Potovanje:	kolar, drugo moreš, kakor zgoraj.

Kaj pravi *Instructio pastoralis*? Opozarja ozir obleke, nje dolžine in barve na mandata prve sinode.

Kako sodi ordinarij, ko razlaga v Škof. listu can. 811? Opozarja tudi na slična določila naše prve sinode, po katerih naj se gospodje točno ravnaajo (Škof. l. 1918, str. 105). Tudi ko razlaga can. 136, se sklicuje na prvo sinodo. Prepovedana je kratka suknjica, vsaj do kolen naj sega, zapeta naj bo, ne odpeta. Barva obleke je črna ali vsaj prav temna, bela ne sme biti, tudi klobuk ne ali slamnik.

Na določila kanonov in sinod opozarja sedanji ordinarij takoj v svoji prvi vizitacijski napovedi, dekani pa naj poročamo po vizitaciji tudi o noši gospodov.

Za kratko suknjico so določila kaj odločna in določna: odločno prepovedujemo; lajiška noša: prepovedana! In na to se sklicuje tudi že imenovani mari-borski monitum: *non licet hac occasione, sicut alias!*

5. Kako naj bo poslej?

Najbolj enostaven odgovor bi bil: naj ostane pri starem! Zgodovina dolgih sukenj v naši škofiji ni sramotna; je to zgodovina preporoda naroda, veselega in živahnega cerkvenega življenja, tesne zveze med duhovnikom in ljudstvom, ki je temu duhovniku zaupalo vse, je zgodovina zmag in uspehov, pa tudi zgodovina duhovniških žrtev, preganjanj, obrekovanj, oškodovanj... Torej za duhovščino v dolgi in črni suknji, pa tudi za škotijo ljubljansko povsem zgodovina častna, zgodovina, ki tvori povsem dostojen list v splošni zgodovini katoliške Cerkve.

Zato odpadejo takoj vsi očitki oziroma pretveze o nepraktičnosti, o zastarelosti in ne vem še, kakšni očitki, ki se tičejo dosedanje duhovske noše v naši škofiji.

Zato pravim: najbolj enostaven odgovor bi bil, da ostanemo pri starem.

Vendar upoštevam dejstvo, da se je res, zlasti po svetovni vojni, marsikaj spremenilo —, saj smo prenesli prehod od »kanónov« do dolgih hlač, sprijaznili se z dejstvom, da duhovnik — ne vsak — kadi tudi na cesti, sprijaznili se z dejstvom, da bogoslovci ne hodijo več v strnjenih vrstah na izprehode, da ne nosijo niti cilindrov, niti »vijolic« in vendar bi si človek pred kakimi 30 leti ne mogel ljubljanskega bogoslovca predstavljati drugače — torej to smo srečno preboleli, zato menim, da tudi ozir »rekeljcev« lahko nekoliko popustimo, saj je S. C. Consistorialis z odlokom z dne 31. marca 1916 za Kanado odločila, da se more duhovska noša spremeniti, seveda v okviru cerkvenih postav in ne-kvarno škofovih pravic, ako bi izpremenjene mores to priporočale.

Zato predlagam sledeče:

A. Župna cerkev in kraj duhovnikovega bivališča. Vsa bogoslužna opravila: sv. maša, sv. zakramenti, previdevanje bolnikov in pogrebi brezpogojno: talar. Previdevanje v domači soseski pa izven duhovnikovega bivališča: v duhovski doslej navadni suknji.

Talar tudi v pisarni pri nauku zaročencev ter pri velikonočnem izpraševanju.

B. Podružnice. Vsa bogoslužna opravila v cerkvi sami in na pokopališču ob cerkvi v cinktoriju, ki ga je naročila že sinoda 1903. Previdevanja iz podružnic izven podružnične vasi — v duhovski suknji.

Dovoljuje se duhovska suknja tudi za blagoslov jedil na veliko soboto, to pa zaradi pešpotov.

C. Za udeležbo pri kakršnikoli cerkveni prireditvi: nove maše, jubileji, birmovanje, pogrebi: brezpogojno talar ali vsaj cinktorij. Kratkoterminalno naj

že enkrat neha tista neokusnost: suknja — čez pa koretelj. Za evharistični kongres čikaški je p. Kazimir zahteval: talar s seboj!

D. Šola. Kjerkoli: ako ne greš v talarju, ki se močno svetuje zlasti doma, le v duhovski suknji, odločno pa nikdar v suknjiču. — Zanimivo je, da je prosvetno ministrstvo (odd. za srednje šole S. N. br. 30.862 z dne 25. septembra 1930) izdalo na ravnatelje srednjih šol nalog, naj poskrbe, da bodo nastavniki verouka v svečeniškem činu prihajali k predavanju v predpisani duhovniški noši. Veroučiteljem, ki bi se po tem nalogu ne ravnali, naj se zabrani predavanje. Zato še enkrat: V šolo le duhovsko opravljen! Kje pa naj bo duhovnik duhovnik, ako ne v šoli! Večne resnice, ki jih razlaga, pa kratki suknjič, saj to ne gre skupaj! Priprava na zakramente, pa kratki katehet, saj gotovo trpi za to delo potrebna gravitas ter katehetov ugled!

Suknjič: dovoljen le doma v sobi, na vrtu in na potovanju, ki je res potovanje, ker je res bolj pripraven, vendar nikoli brez kolarja!

Barva: obleke, torej tudi hlače itd. črna ali vsaj zelo temna, isto velja v celih meri tudi za klobuke in slamnike.

Ta noša je še vedno času primerna. Naš človek si še vedno najlažje predstavlja duhovnika po duhovsko oblečenega, tudi estetski čut mu to narekuje, in ne bo kmalu prišel do tega in ne bo kmalu še napočil čas, ko dolga suknja ne bo več primerna zanj; odgovarja pa ta suknja tudi vsem pri nas se veljavnim doslej še nepreklicanim cerkvenim predpisom.

Zato bodi lajiška noša prepovedana sub poena suspensionis, in to ipso facto incurrendae.

Dovoli se lajiška obleka le za izredne slučaje. Dovoljenje izda škof za posamezne slučaje, vedno pa le na pismeno prošnjo.

Tridentinum očita onim, ki nastopajo javno v lajiški obleki, da podcenjujejo propriam dignitatem et honorem clericalem, da so postavili pedes in diversis: unum in divinis, alterum in carnalibus...

Pij V. je prepovedal lajiško nošo pod kaznijo izgube beneficij, prepovedal pa je hkrati zdravnikom, doktorjem in juristom nositi duhovsko pokrivalo. No, danes tega slednjega ne bo treba, treba pa je urediti duhovsko nošo, da ne pojdemo navzdol. Domini sumus, mi bolj kot kdorkoli, ego elegi vos de mundo... Zavarujmo se, da ne prestopimo, da ne prestopi niti najmanjši naš brat de sorte Domini ad sortem mundi.

G. referent je pred svojim poročilom razdelil med zborovalce svoj predlog glede ureditve duhovske noše, tiskan na posebnem lističu. Na podlagi predloga se je razvila živahna debata. — G. dekan Zabret je v imenu duhovščine svoje dekanije in mnogih drugih duhovnikov v Ljubljani in po Gorenjskem stavil svoj predlog: 1. Pri vseh cerkvenih in bogoslužnih opravilih imej duhovnik talar, ki naj bo zares snažen. 2. V navadnem življenju in pri necerkvenih opravilih bodi duhovniku glede obleke dana prostost, omejena le v toliko, da naj duhovnik vedno nosi kolar in obleko popolnoma temne barve. Kadarkoli je duhovnik brez talarja, naj ima dolgo ali kratko suknjo in naj strogo pazi, da ni samo suknja, marveč da so tudi hlače tako snažne in primerne, da ne vzbujajo prav nobene pozornosti in da se nihče ne more nad istimi spodtikati. 3. Kratki suknjič naj bo primerno dolg, namreč ravno toliko, kolikor daleč navzdol sega zapestje roke. — Gospod predsednik pa je poudaril, da je čul od dobrih ljudi in od škofov v Dalmaciji mnogo pritožb zoper nošo duhovnikov v ljubljanski škofiji. Treba torej napraviti red. Treba zlasti dopovedati, da je treba pri noši okusa in snage. Bon ton je čednost (sv. Tomaž)! Kako zares čudno

je pri raznih cerkvenih slovesnostih: suknjič, čez pa koretelj. Tudi je suknjič dražji, ko suknja, ko je treba biti pri suknjiču lepše oblečen. Vse cerkve si morajo nabaviti cinktorije; kjer bi ga za enkrat ne bilo, se naj opravljajo funkcije z albo brez čipk. — Drugi zborovalci so pa poudarjali, naj se glede noše zlasti v Ljubljani napravi red. Glede cinktorijev se je svetovalo, naj bi morda vsak duhovnik imel svojega. Če se vozi katehet v šolo na kolesu v suknjiču, naj ima v šoli suknjo spravljeno. Barva obleke naj bo temna, enako klobukov in slamnikov. Glede suspenzije nad lajično obleko so se čuli ugovori, predlagalo pa se je, naj se zagotovi kaka druga sankcija.

Pripominja se, da se je zadeva uredila z naredbo, objavljeno v tej številki Škofijskega lista na strani 115.

III.

K tretji točki: **Štetje gospodarskega leta od 1. januarja do 31. decembra** je poročal g. dekan Jakob Fatur:

V cerkvenem in gospodarskem poslovanju računamo na podlagi takomenovanega kanoničnega leta, ki se začne z godom sv. Jurija, 24. aprila, in zaključuje s 23. aprilom naslednjega leta. Ker navedeno štetje izvira še iz dobe naturalnega gospodarstva in se ne prilega več sedanjim razmeram, se je od več strani izrazila želja, naj se gospodarski letni obračun uravna po koledarskem letu.

Razlogi za navedeno spremembo bi bili sledeči:

1. Stvarni razlog. Po reku »delavec je vreden svojega plačila« je pravično, da spravi kmetijske pridelke oni, ki je faktično delal na kmetiji, nasledniku gre le tangenta pro rata temporis, temeljem resničnega donosa. Na dan 24. aprila je, vsaj v normalnih letih, spomladansko delo na polju že končano, dobra tretjina vsega dela dovršena. Stvarno neumestno je torej računati gospodarsko leto s sv. Jurijem, ko se v resnici začne dosti prej. Ljudstvo samo nam v tem oziru daje pravec, ko zahteva plačevanje najemnine s sv. Mihaelom in vsa kmetijska dela dokončuje s sv. Martinom, torej v času, ko se koledarsko leto zaključuje.

Iz povedanega je razvidno, da se tričetrt vsega kmetijskega dela in njega pridelkov giblje v teku koledarskega leta in ne od sv. Jurija do sv. Jurija; logično bo tudi, da se obračun po tem ravna.

2. Obračun med beneficijatom prednikom in naslednikom je v vsakem slučaju potreben, pa naj se računa tako ali tako. Gotovo pa je, da je za ta gospodarski obračun najlažja in edino resna podlaga cenitev donosa zemljišč potom dekana, župnika in ključarjev; na tej podlagi se lahko izvrši vsaka delitev, dočim je pravična cenitev dela in kmetijskih pridelkov težko mogoča.

3. Spremembo gospodarskega štetja zahteva doslednost z drugimi računi. Računi za župne in podružne cerkve se polagajo za koledarsko leto, tudi v kolikor se tiče donosa iz zemljišč; dalje davki vseh vrst, tudi zemljiški, se plačujejo temeljem koledarskega leta; dosledno bo tudi, da isto štetje uporabljamo za gospodarski obračun ob izpraznitvi župnije.

4. Daljni razlog je zgled drugih podjetij: vsi zavodi, denarni kot blagovni, kmetijske zadruge, ustanove uravnavajo svoje račune po koledarskem letu. Ali naj edino mi delamo izjemo? Sodišča, ki dajejo v najem — kot varstvena oblast — zemljišča nedoletnih, pobirajo zakupnino za koledarsko leto in ne s sv. Jurijem.

5. Ker so se v gospodarskih zadevah skušeni in priznani duhovniki izrekli za spremembo štetja gospodarskega leta, se škofijski ordinarijat naproša, da tozadevni predlog sprejme in uzakoni.

Predlog je bil soglasno sprejet brez debate. Novo štetje gospodarskega leta se začne s 1. januarjem 1932.

IV.

K četrti točki je poročal g. dekan Anton Skubie o načinu ureditve dekanove vizitacije, da bi se v teku petih let pregledale tudi podružnice in zemljišča, sledeče:

Ko cerkveni zakonik govori o pravicah in dolžnostih dekanov (vicarii foranei), določa: »Vicario foraneo, praeter facultates, quas ei tribuit Synodus provincialis vel diocesana et secundum normas in eadem Synodo legitime statutas vel ab Episcopo statuendas, ius et officium est invigilandi potissimum: — med drugim — num decor et nitor ecclesiarum et sacrae suppellectilis... accurate servetur, — bona ecclesiastica diligenter administrentur« etc. (Can. 447. § 1. 4to.). — »De omnibus ut reddatur certior, vicarius foraneus debet statutis ab Episcopo temporibus sui districtus paroecias visitare« (Can. 447. § 2).

Kdaj in kolikokrat naj torej dekan župnije vizitira, mu zakonik ne predpisuje, ampak mora to določiti ordinarij per se ali na sinodi. Kanon kot materijo vizitacije med drugim le nasplošno našteva: Ecclesias, suppellectiles, bona ecclesiastica.

Ljubljanska sinoda iz leta 1903. pa določa, da je dolžnost dekanova, »visitare quoque ecclesias filiales saltem semel in quinquennio« (pg. 202). Ker pa postavodajalec-ordinarij v teh sinodalnih določilih sam priznava: »Cognitum nobis est, opus visitationis valde molestum esse«, in ker so naše pokrajine naravnost posute s podružnicami, gorate, često prav težko dostopne, se določba o vizitaciji podružnic ni natančno izpeljala, to pa sciente et non urgente Ordinariu, ki je svoj čas sam obiskoval tudi nekatere podružnice, pa se je prepričal o velikih težavah in naporih pri tem poslu. Tako je ta določba nekako per usum — ali tudi per abusum, če hočete — izhlapela. Striktne določbe o pregledu zemljišč pa doslej nismo imeli, razven ob izročitvi cerkvenega in nadarbinskega premoženja in posestva, kadar se je pokazala nujna potreba zaradi morebitnih sporov in drugih razlogov.

Potreba vizitacije. V zadnjih letih pa se je mnogokje pokazalo pri podružnicah in na zemljiščih toliko pomanjkljivosti in protizakonitosti, da bi bil od časa do časa pregled nujno potreben. A kako? Vizitacija dekanova je po določbah sinode zelo obširna, ako se vrši točno in natančno, — saj je »opus valde molestum«, — kako bi se dala razširiti še na podružnice in zemljišča? To je veliko in vsega pomisleka vredno vprašanje prevzvišenega gospoda škofa.

Nihče ne dvomi, da je vizitacija podružnic od časa do časa tudi potrebna. Smo že taki, da tega, kar večkrat gledamo, ne vidimo. Tudi podružnice so svetišča, ki dajejo naši škofiji posebno lepo obeležje, določena za opravljanje najsvetejše daritve in službe božje. Tudi podružnice imajo marsikdaj velike zgodovinske in umetniške vrednote, tako da tvorijo dragocen škofijski muzej, ki pa često razpada, ako ni nikogar, ki bi na to opozarjal. Opetovana naročila, naj se brez dovoljenja ordinariata ne odtuji cerkvam nobena starina, so močan dokaz, kako potrebno je tudi v tej stvari primerno in zadostno nadzorstvo. Iz marsikaterih podružnic so izginili ali pa se uničili pravi umetniško-zgodovinski dragulji, lestenci, slike, puščice itd., zlasti kjer so bili podružnični ključarji in cerkveniki preveč neomejeni gospodarji ali pa župnik ni imel dovolj smisla za take stvari. (Znan mi je slučaj, da so otroci z dovoljenjem ključarjev kar

enostavno obrali steklen lestenec za igrače in stare koralde s potegača pri zakristijskem zvoncu). Oltarji pri podružnicah so marsikje večje zgodovinske in umetniške vrednosti kakor župnijski, ker se niso tako pogosto menjavali, kakor v župnijskih cerkvah. Marsikatera podružna cerkev je v razpadu ali pa se rabi v razne namene kot ropotarnica, zlasti kjer se redko mašuje. Pokopališča, posebno pri podružnicah, le prenazorno kažejo, kako malo smisla imajo ljudje za te posvečene kraje, in jim je mnogokdaj več za to, kaj bo na njih zrastle za živino kot pa za molitve za rajne.

Kar pravim o podružnicah, moram reči tudi o cerkvenih in nadarbinskih zemljiščih. Res je, da marsikdaj zaradi premale pažnje trpijo zemljišča in njih vrednost ter stalen donos, bodisi od mejašev bodisi od vživalca samega. Ljudje so posebno pri tovrstnih zemljiščih širokogrudni in kaj radi krenejo čez mejo, češ saj je vse to naše, in kaj radi razširijo svoje meje in svojo vest na rovaš cerkvenega imetja. Upravitelj se nerad prepira in tožari s svojimi ljudmi, in tako se posest čedalje bolj krči, ali pa se na cerkvenem zemljišču priposestujejo služnosti, ki so mu v kvar. Često pa tudi vživalec nima veselja ali smisla za gospodarstvo ali pa morda tudi preveč vživa izročeno mu posestvo, največkrat s prekomerno sečnjo v gozdovih, s čemer se naslednik lahko občutno oškoduje, ljudje pa gledajo na to s kar se da kritičnimi očmi.

Zadnji moment bo vsekakor dobro krotil zakon o varstvu in sečnji gozdov. (Prim. referat lanske pastoralne konference v Škof. listu 1931, šte. 2.—3. in tozadevni zakon.) Sicer pa tudi cerkveni zakonik določa: »Si (beneficiarius) negligens aliove modo in culpa fuerit, damna resarcire beneficio tenetur« (Can. 1476. § 2.).

S polnim uverjenjem torej pravim, da je tudi tozadevna primerna vizitacija potrebna, da so torej tudi podružnice in zemljišča tamquam bona ecclesiastica materia visitationis.

Toda če bi rekel, da se bo ta vizitacija lahko izvršila, bodo proti temu vsi izkušeni dekanii povzdignili svoj glas; ako pa bi rekel, da naj se sploh ne zahteva, bi zakonik dejal, to je lex, in episcopus mora biti custos legis, dekan pa adiutor et oculus Episcopi. »Ordinarius loci obligatione tenetur advigilandi etiam per vicarios foraneos ut beneficia bona conserventur et rite administrantur« (Can. 1478.).

Da bomo mogli zadovoljiti i enega i drugega, si predložimo najprej materijo te vizitacije, in po tej bomo skušali urediti tudi modus, — vse pa v mejah fizične in moralne možnosti. Tudi tu velja: Qui bene distinguit, bene docet. Zato bom govoril posebej o podružnicah in posebej o zemljiščih in potem za obojevrstno vizitacijo stavil posebne predloge.

Materia visitationis. Predložimo si materijo tozadevne vizitacije. Ljubljanska škofija brez zasedenega ozemlja ima 18 dekanatov, 283 kuratnih cerkvâ. 897 podružnic in 255 kapel, izmed katerih so mnoge prave podružnice ali vsaj služijo istemu namenu, v vseh pa se mašuje. Tudi te so potrebne nadzorstva. Ako kapele izpustim, je še vseeno 1180 kuratnih in podružnih cerkvâ. ki naj jih vizitira 18 dekanov, tako da pride povprečno na vsakega po 65—66 svetišč; razven mesta Ljubljane jih ima najmanj dekanija Vrhnika, t. j. 49, največ Kranj, t. j. 95.

Ker je še v veljavi sinodalna določba, da se župnijske cerkve vizitirajo le tedaj vsako leto, če ni v dekaniji več ko 12 župnij, če jih je več ko 12, pa vsako drugo leto, in če naj bi se v petih letih obiskale še vse podružnice, bi nastala — ako naj vprašanje vsestransko osvetlimo — ta-le statistična slika, pri čemer mesta Ljubljane ne vpoštevam:

Št.	Dekanija	Ima cerkva		Skupaj	Vizitacija na	Pride na leto		Skupaj
		ku-ratnih	po-družnic			ku-ratnih	po-družnic	
1.	Ljublj. mesto	8	8	16				
2.	„ okolica	21	64	85	2 leti	10—11	12—13	23
3.	Cerknica	10	59	69	1 leto	10	11—12	21—22
4.	Kamnik	20	30	50	2 leti	10	6	16
5.	Kočevje	16	65	81	2 „	8	13	21
6.	Kranj	26	69	95	2 „	13	13—14	26—27
7.	Leskovec	14	73	87	2 „	7	14—15	21—22
8.	Litija	18	50	68	2 „	9	10	19
9.	Loka	21	45	66	2 „	10—11	9	19—20
10.	Moravče	16	35	51	2 „	8	7	15
11.	Novo mesto	15	68	83	2 „	7—8	13—14	21
12.	Radovljica	26	30	56	2 „	13	6	19
13.	Ribnica	16	38	54	2 „	8	7—8	15—16
14.	Semič	13	79	92	2 „	6—7	15—16	22
15.	Šmarije	10	50	60	1 leto	10	10	20
16.	Trebnje	10	55	65	1 „	10	11	21
17.	Vrhnika	14	35	49	2 leti	7	7	14
18.	Žužemberk	9	44	53	1 leto	9	8—9	17—18
Skupaj		283	897	1180		157	176	333

Tako bi dekani morali vsako leto obiskati 157 kuratnih in 176 podružnic cerkvâ, torej na leto 333 svetišč, brez kapel, v katerih se mašuje. Ni pa prezreti, da bo dekan v petletju moral obiskati vse župnijske cerkve s škofom ob priliki vizitacije in birne, in se bo število podružnic moralo prav za prav razdeliti na ostala štiri leta, s čemer se bo število podružnic na leto za eno petino še pomnožilo, ako naj obiše vse cerkve v razdobju med eno in drugo škofovo vizitacijo. Odpasti pa bo moral dosedanji usus, ki je veljal doslej z vednostjo škofovo, da namreč dekanu tisto leto po škofovi vizitaciji ni bilo treba še posebej vizitirati župnij.

S podružnicami sta najbolj oblagodarjeni župniji Stari trg pri Ložu in Št. Vid pri Stični, ki imata vsaka po 20 podružnic brez kapel. Nekatere (Na Otoku pri Starem trgu) so oddaljene od župnijske cerkve po 2 in pol ure. Ako vzamem najboljši slučaj, da je do vseh podružnic mogoče priti z vozom, bi mogel vizitator obiskati pet podružnic v enem dnevu; kjer ni voznih potov, seveda manj. Torej bi mogel vizitirati župnijsko cerkev in podružnice v najboljšem slučaju v petih dneh, zraven pa je v starotrški župniji še šest šol z 19 razredi, v šentviški pa tri z 12 razredi. — Ker pa bo moral vizitator obiskati vse podružnice v teku petih let, bo vzel v navedenem slučaju vsako leto poleg župnije in šole še 4 ali 5 podružnic, ker imata ravno dekaniji Cerknica in Šmarije le po 10 župnijskih cerkvâ, ki jih je torej po določilih sinode vizitirati vsako leto, ako bi se morda tudi tem dekanijam (štiri so) ne moglo nakloniti istega privilegija, kakor ga imajo večje.

Rekel sem pa že, da je to najboljši slučaj, kjer so kolikor toliko dovozna pota. So pa tudi kraji, kjer bo zmogel vizitator morda samo po dve podružnici na dan; če pa je prav slabo vreme, ko je napovedana vizitacija, pa morda nobene...

Ako poudarim, da so razven ljubljanske okolice — Kurešček, Golo in Sv. Katarina nudijo tudi tukaj lep sprehod — podružnice raztresene po visokih

hribih, kakor v loški in večinoma dolenskih dekanijah, in od župnijske cerkve oddaljene po 1—2 uri ali še več, ta slika že nekoliko plaši. Toda ne tako, da bi se ta onus molestum ne mogel kakorkoli opraviiti s potencirano požrtvovalnostjo.

Vse drugačna slika pa se pokaže, ako privzamemo v vizitacijo še v naslovu omenjeni pregled zemljišč, ki jih posedujejo župnijske in podružne cerkve, župnijske prebende in kaplanije, beneficiji in mežnarije. Z njivami bi še utegnili kako iti, ker so navadno v bližini župnišča, a te so pred škodljivci še najbolj zavarovane. Kaj pa travniki, lazi in gozdovi, v hribih, skoraj nedostopni ali pa dostopni po zelo težavnih potih in cele ure oddaljeni? Poleg tega pa so ta zemljišča najbolj izpostavljena tujim pohlepnikom. Na poti pa nekoliko postaren, slaboten ali bolehen dekan-vizitator, ali pa v dekanijah župnij arhidiakon! (Alioquin haec tribus iniudicata recedet!)

Kakor je ta vizitacija potrebna, se mi vendar zdi fizično nemogoča. Da pa se možno vendar izvrši, bom stavil glede na pregled zemljišč posebne predloge.

Modus. Ker bo, ako se vzakoni vizitacija vseh podružnic v dobi petih let, ta obisk ne samo onus molestum, ampak vprav molestissimum, in ako sem to utemeljil s tem, da sem predočil materiam quaestionis, naj podam modus solutionis s sledečimi predlogi, ki tičejo najprej vizitacijo podružnic, potem pa pregled zemljišč. Pri tem bomo dekani dodali nekoliko požrtvovalnosti; prevzvišenega gospoda ordinarija pa poprosili nekoliko popusta, pa se bo vse izvršilo v obojestransko zadovoljnost in v mejah možnosti, zadostili bomo svoji vesti, varovali avtoriteto župnika, trpeti pa točnost in natančnost vizitacije ne sme.

a) Predlogi za vizitacijo podružnic:

1. Oseben obisk podružnic naj se v petih letih izvrši.

2. Vsem dekanom naj se dovoli vizitacija župnijskih cerkvâ na dve leti, ne glede na število župnij v dekaniji. Rekel sem že, da bi postale te olajšave deležne štiri dekanije, ki imajo manj ko 12 župnij.

3. Da se tako obremenjena vizitacija vsaj nekoliko olajša, naj bi se po vzorec golice, ki je sedaj določena za vizitacijsko poročilo o župnijskih cerkvah, izdala podobna golica tudi za podružnice s primernimi točkami. Vsebuje naj podatke v zgradbi in njenem stanju, opremi, zakristiji, pokopališču, blagajni, zemljišču, ključarjih in cerkveniku — (ali ni morda od njihove strani kake razvade ali zlorabe!), — ali se je od zadnje vizitacije nabavilo kaj novega ali morda odtujilo kaj starega. Kdaj se pri podružnici opravlja služba božja, ali se ob njih opažajo posebno kvarne razvade. Župnik naj golico izpolni in ob prihodu izroči dekanu, ki bo pripisal, kar je opazil.

4. Dekan naj ob naznanilu vizitacije župniku javi, koliko podružnic kani isto leto obiskati, župnik pa naj določi spored turneje, kakor vidi, da je bolj praktično. To velja za župnije, ki imajo veliko število podružnic, ki jih ni mogoče obiskati ob eni letni vizitaciji.

5. Ker so razmere, zlasti geografske in topografske, v vsaki dekaniji drugačne, naj si vsak dekan sam v sporazumu z župniki napravi načrt, kako in v kakem redu bo izvršil to veliko nalogo. — Drugače bo seveda stvar šla v radovljiškem in kranjskem dekanatu, ki imata podružnice večinoma v ravnini, kakor pa v loški in dolenskih dekanijah, kjer skoraj na vsakem visokem hribu sedi bel golobček podružnice. (Ribniški dekanat n. pr. meri v dolžini preko 80 km, z najvišjo podružnico 996 m, in meji na senjsko škofijo in ljubljansko okolico).

6. Marsikaka podružnica bi se mogla pregledati tudi ob drugi priliki, ne ravno ob napovedani vizitaciji, n. pr. ob prijateljskem obisku, izletu, shodu, samo da je župnik o tem obveščen, da za obisk vse pripravi, kakor prej rečeno.

7. Enako naj dekan ob vizitaciji dobi v roke poročilo o učnem in vzgojnem delu veroučitelja v šoli; dekanu pa se dovoli, da obišče le ta ali oni razred pri vsakem veroučitelju, zlasti pa tiste, ki se v njih otroci pripravljajo za prvi prejem sv. zakramentov. Zunanje šole bi se obiskale le ob priliki vizitacije pri podružnici. S tem bi se dobil čas za obisk te ali one podružnice.

8. V večjih župnijah, ki imajo mnogo podružnic, — in te župnijske cerkve so navadno lažje dostopne, — naj bi se morda nadzorovanje šole ločilo od vizitacije in bi se isto izvršilo ob drugi priliki; kjer so komunikacijska sredstva (železnica itd.) dobro izpeljana, lahko tudi pozimi, da tako ob vizitaciji v primernejšem letnem času ostane več časa za obisk podružnic. V župnijah, ki leže visoko v hribih, bi seveda to ne kazalo, in naj se izvršita obe funkciji obenem.

9. Splošnega načrta, kako to zadevo urediti, mi ni mogoče podati, ker bo vsaka dekanija morala imeti svoj načrt. Podati je bilo mogoče le nekaj splošnih migljajev in nasvetov. Če se urgira izvršitev te vizitacije, ki je sinodalna lex, jo bo vsak vicarius foraneus secundum posse tudi izpolnil, ker je sicer težka, pa ne fizično nemožna.

b) Predlogi za pregled zemljišč:

Drugače pa bo s pregledom zemljišč. Po resnem premisleku sem prišel do zaključka, da je neizvedljivo, ako bi moral vsak dekan pregledati na licu mesta tudi vsa zemljišča. Tudi ne vem, če bo dekan ob takem eventualnem pregledu prišel do točnejšega vpogleda, kakor mu ga bodo napovedali drugi, n. pr. župnik, ključarji in mejaši. Dekani pa imajo redoma tudi doma največje župnije. Zato v tem pogledu stavim te-le predloge:

1. Pregled zemljišč na licu mesta naj bi se ne zahteval in striktno uza- konil, ker je moralno in skoraj tudi fizično nemogoč, dober uspeh pregleda pa nad vse dvomljiv. Vizitator bo pač v vsakem slučaju navezan na poročilo drugih. Zadosten ekvivalent tega pregleda se ustanovi s tem, da se

2. vsem prebendarjem naloži, da v določeni dobi — morda v teku petih let ali še krajšem roku — v navzočnosti ključarjev ali izvedencev in mejašev obnove meje cerkvenih in nadarbinskih posestev in jih zavarujejo z vidno signiranimi mejniki ali markacijami; seveda, če le mogoče mirnim potom in sporazumno z mejaši. Če tem potom ne gre in kaka stranka noče odstopiti od krivice, naj se ravna po zakonu.

3. Vsem prebendarjem in upraviteljem cerkvenih zemljišč se tudi naloži, da se strogo ravna po zakonu o varstvu, sečnji in obnovi gozdov, tako prebendarnih kakor cerkvenih. Tu velja zakon z dne 21. decembra 1929, objavljen v Uradnem listu 28. februarja 1930, ki je stopil v veljavo dne 21. junija 1930.

4. Ob vizitaciji naj bi župnik s ključarji na posebnem zapisku poročal, ali so meje ugotovljene in mirne, ali so od zadnje vizitacije ostali mejniki na starem mestu, ali so markacije še vidne, kako se je zemljišče izrabljalo in izkoriščalo, posebno ali se je z gozdom gospodarilo racionalno, ali ni bilo morda prekomerne sečnje, ali se je morebitni golosek tudi nanovo zasadil, ali je sploh napravljen gospodarski načrt za izrabo gozdov, kakor ga zahteva zakon. — Ob tej priliki bi se lahko povabili na mirno poravnavo mejaši, ki morda osporavajo meje ali si lastijo kak kos cerkvenega ali nadarbinskega zemljišča. Vpričo vizi- tatorja bi se lažje dosegel uspeh mirnim potom. Posebej naj se poroča, ali se je od zadnje vizitacije izvršila v cerkvenih ali nadarbinskih gozdovih kaka

obsežnejša sečnja za lastno uporabo in račun, ali za prodajo, kako se je dohodek vporabil ali naložil. Vse pa *salva auctoritate* parochi.

5. Vse zakupne pogodbe za njive, travnike in vinograde se morajo podpisati samo za rok, ki je za posamezne kulture določen in po zakonu. (Glej Škofijski list, 1910, 57 sl. in Can. 1479.) Posebno treba upoštevati Can. 1541, § 1, ki veli, da se mora dejati v zakupno pogodbo določilo, da bo zakupnik čuval meje zemljišča, ga dobro obdeloval, po dogovoru plačeval zakupnino in da ugotovi primerno jamstvo za vestno izpolnitev teh pogojev. Zakupne pogodbe naj se ob vizitaciji predlože. Enako zapiski o sarta tecta, ki se bodo odslej itak morali vsako leto pošiljati ordinariatu.

6. Prebendar in upravitelj naj bi ob vizitaciji poročal, ali kje zaradi dolgega nemotenega vživanja cerkvenega zemljišča preti preskripcija, da se zadeva še o pravem času uredi in reši. (Znan mi je namreč v dekaniji slučaj, da so cerkveni ključarji vživali leta in leta cerkveno zemljišče kot plačo za ključarjenje in so bili mnenja, da se zemljišče in ključarstvo kar enostavno pri hiši podeduje. Šele zadnja leta smo to nevarno nepravilnost v dotični župniji izpodbili v veliko nejevoljo vživalcev, pa v veliko korist cerkve.)

7. Enako kakor pri župnijskih naj bi se postopalo tudi pri podružniških zemljiščih. Posebno pozornost bi bilo treba posvetiti zemljiščem, ki jih imajo često podružniški cerkveniki v vžitek, zlasti če je ta služba že dolgo navezana na eno hišo, kar se navadno dogaja.

8. Mnenja sem, da bi se tako ustvaril zadosten ekvivalent za pregled zemljišč na licu mesta, ki je obenem tudi možen. Pregled *ad oculos* pa naj bi se zahteval le v prav nujnih slučajih, kadar bi prišla kaka tožba o zlorabi ali zanemarjanju. Ob izročitvi premoženja pa naj bi se polagala tudi na to dovoljna pažnja. Nadzorstvo bi s tem doseglo isti efekt, kakor če bi dekan obšel vsa zemljišča, ker bi bil ob tem dolgotrajnem in trudapolnem obhodu itak navezan na to, kar mu bodo povedali drugi, župnik in ključarji.

9. Ako končno predlagam in nasvetujem, da se vizitacija podružnic in zemljišč uredi v zgoraj navedenem zmislu, menim, da bo vizitacija možna in dovolj natančna. Ako pa še predlagam, da se dekanu določi temu delu in trudu ter izdatkom primerna portio canonica, sem zadostil tudi pravičnemu egoizmu vizitatorja, tako dekana kakor arhidiakona.

Po prečitaniu referata je gospod predsednik izjavil, da se na splošno strinja s predlogi referata. Vizitacija je potrebna, a se v tem obsegu zdi skoro nemogoča. Zato bi bilo prav, da bi dekan imel namestnika; vprašanje je le, kako naj bi bil imenovan. Nekateri zborovalci so predlagali, naj bi dekan sam prosil zanj, drugi, naj se izvoli, tretji, naj ga imenuje škof. Na vprašanje, če je dekanova vizitacija prvo leto po kanonični vizitaciji potrebna, se je pojasnilo, da je ravno tedaj najbolj nujna, ker naj dekan ugotovi, koliko se je na podlagi rešenja škofa-vizitatorja ugotovljenih pomanjkljivosti odpravilo. Stavljen je bil tudi predlog, naj eden gg. dekanov sestavi navodilo za vse delo dekanovo.

V.

K peti točki je poročal g. dekan Valentin Zabret o temi **Dušnopastirska izraba papeževe okrožnice z dne 31. decembra 1930 »Casti connubii«** sledeče:

V odstavku 110 te okrožnice sv. Oče sam dobesedno pravi: »Ker se mora torej vse navrniti na božjo postavbo in zamisel, ako hočemo, da se bo prenovitev zakona na splošno in za vselej izvršila, zato je zelo važno, da se verniki o zakonu dobro pouče: ustno in pismeno, ne enkrat in površno, temveč pogosto in temeljito, z jasnimi in tehtnimi dokazi, da bodo te resnice prešinile duše in prevzele srca. Naj vedo

verniki in naj neprestano premišlujejo, koliko modrost, svetost in dobroto je izkazal Bog človeškemu rodu, ko je ustanovil zakon, ga podprl s svetimi postavami in pred vsem, ko ga je čudovito povišal v čast zakramenta, ki je po njem krščanskim zakonskim odprt tako bogat vir milosti, da morejo vršiti plemenite namene zakona čisto in zvesto v srečo in blaginjo svojih otrok, države in vse človeške družbe.«

Sv. Oče torej naroča, da se verniki o zakonu dobro pouče ustno in pismeno, ne enkrat in površno, temveč pogosto in temeljito z jasnimi in tehtnimi dokazi. Podobno naroča v odstavku 111 iste okrožnice.

Priznati moramo, da so ljudje danes premalo poučeni v tem oziru; celo dobri katoličani imajo pogosto docela napačne pojme, n. pr. o zarodu in preprečevanju istega, o medicinski indikaciji, o mešanih in civilnih zakonih itd. Veliko krivdo nosimo mi sami, ker govorimo o vsem mogočem v cerkvi in pri stanovskih poukih, le o zakonu minimalno ali skoraj nič. Praksa pa kaže, da se s temeljitim in resnim poukom prepreči veliko zla, ki se godi marsikje radi nepoučenosti — torej radi naše lastne zamude. O vseh teh zamudah pa velja to, kar je napisal sv. Oče v odstavku 58 te okrožnice: »Zato opominjamo spovednike in druge dušne pastirje po naši najvišji oblasti in radi zveličanja vseh duš, naj ne puščajo sebi izročenih vernikov glede te nadvse važne božje postave v zmoti, še mnogo bolj pa, naj se sami ne dajo zavesti od takih napačnih mnenj in naj jim na noben način ne popuščajo. Ako bi pa kak spovednik ali dušni pastir, kar Bog obvaruj, sebi izročene vernike ali sam v te zmote zavedel ali jih vsaj s pritrdjevanjem ali namernim molčanjem v njih potrdil, naj ve, da bo moral dajati najvišjemu sodniku strog račun o izdajski nezvestobi v službi. Naj pomni, da veljajo njemu Kristusove besede: Slepí so vodniki slepih; če pa slepec slepca vodi, oba v jamo padeta.«

Če bomo k vsem zmotam o zakonu, ki se danes kot kuga širijo v teoriji in še bolj v praksi, molčali od sedaj naprej, ko nam je znana vsa vsebina okrožnice in papeževa zapoved, bi bilo to namerno molčanje.

Sv. Oče v okrožnici naroča, da se verniki o zakonu dobro pouče in sicer:

1. ustno in pismeno, 2. večkrat, 3. z dokazi.

1. **Ustno in pismeno:** a) **Ustno:** 1. prižnica, 2. stanovski sestanki, 3. velikonočno izpraševanje, 4. pouk ženinov in nevest, 5. spovednica, 6. sestanki fantov oziroma deklet, 7. šola, 8. tečaji.

1. **Prižnica** bi za to ne zadostovala, dasi je tudi na prižnici treba večkrat govoriti splošno in načelno o zakramentu svetega zakona. To je tembolj potrebno, ker bi sicer marsikateri, ki ga k posebnemu pouku ni mogoče dobiti in je morda tega pouka najbolj potreben, sploh nikdar o tem nič ne slišal. Vendar pa se mnoge stvari na prižnici tozadevno ne morejo obravnavati dovolj izčrpno; zato so potrebni

2. **stanovski sestanki** za zakonske, ki bi se morda sklicevali vsako četrtletje z namenom, da se pri teh sestankih okrožnica predela prav izčrpno;

3. **velikonočno izpraševanje** bi se moglo združiti s stanovskim sestankom;

4. **ženini in neveste** naj bi dobivali temeljit pouk vprav na podlagi te okrožnice;

5. **v spovednici** v špeciálnih točkah, v katerih je spovedenec baš prizadet;

6. **pri posebnih sestankih fantov ali deklet** naj bi se na podlagi okrožnice razpravljalo o tistih točkah, kjer je treba delati preventivno: izbiranje ženina oziroma neveste, zdravje, gospodarski položaj, vernost, prava ljubezen, čistost itd.;

7. tudi v šoli, kjer se ta zakrament navadno prezre, bo vsekako potrebno govoriti vsaj načelno o zakonu in nekoliko razpravljati na temelju te okrožnice; koliko in kako, naj premisli katehet.

8. V zimski dobi, morebiti v pobožnem času, naj bi se vršil večdneven tečaj v obliki duhovnih vaj, h katerim naj bi imeli dostop samo zakonski. Na tem tečaju naj bi tuji duhovnik, dobro pripravljen, obravnaval izključno samo to okrožnico.

b) Pismo: 1. Predvsem naj bi se okrožnica izdala tako, da bi bila lahko dostopna vsem tistim, katerim je namenjena; ker je pa njena vsebina težka, bi ne bilo napačno, da bi se izdala s komentarjem, in sicer na ta način, kakor je dr. p. Angelik Tominec prevedel in z razlago opremil delavsko okrožnico Leona XIII., namreč tako, da bi se okrožnica z lažjim in pokončnim tiskom ločila od komentarja.

2. Naši nabožni in prosvetni listi naj bi o tem vedno po malem pisali, in sicer ne samo katehetično, ampak v prijetni obliki in v živih zgledih naj bi se podajal ta in oni nauk iz okrožnice.

3. Za mnoge župnije so se zadnje čase začeli izdajati farni listi, ki bi tudi v tem oziru marsikaj utegnili storiti.

II. Večkrat. Po sinodalnih določilih se mora ves katekizem obdelati vsakih pet let, torej naj bi se tudi ta okrožnica izčrpno predelala vsaj vsakih pet let; seveda s tem ni rečeno, da bi se o aktualnih točkah ne moglo govoriti ob vsaki priliki.

Primerno predelana naj bi se skozi nekaj let vsako leto štiri adventne nedelje prebrala pri tisti božji službi, pri kateri so v večini možje in žene.

III. Z dokazi. Tvarina je silno važna in kočljiva, pa tudi težka, zlasti v točkah, v katerih je vest vernikov že pokvarjena, ali ki so težke v izvrševanju. Ker pa posamezni duhovnik nima časa pa tudi morda ne potrebnih pripomočkov in znanja, da bi izbral za vse točke temeljite in učinkovite dokaze, zato bi bilo prav, da se sestavi na podlagi okrožnice a) izčrpen pouk za zakonske, b) izčrpen pouk za ženine in neveste, c) izčrpen pouk za fante in dekleta in č) šolska kateheza. Vse to pa zlasti izčrpno in zares solidno v onih točkah, v katerih se posebno veliko greši. Široke in obilne dokaze je treba navesti n. pr. pri a) preprečevanje otrok — prokletstvo usque ad quartam generationem, nasprotno pa zaupanje v božjo dobroto, dalje o medicinski indikaciji, o mešanih in civilnih zakonih, prav isto pri b); pri c) pa o pripravi na zakon, o mešanih in civilnih zakonih. V šolski katehezi naj bi se zlasti obdelalo vprašanje, zakaj je Kristus zakonsko zvezo povzdignil v zakrament; poudarile naj bi se tudi vse slabe posledice, ako se ta zakrament prejema nepripravljeno in lahkomišno.

Vse te razprave pa bi morale iz okrožnice obdelati namen zakona, zmote ter sredstvo proti zmotam.

Gornje sestavke bi morali sestaviti taki, ki bi jih naredili res dobro in temeljito. Pred natisom naj bi jih duhovniki, ki so v dušnopastirski praksi, pregledali in dali o njih svoje nasvete, ker le-ti natančneje poznajo, katere stvari je treba bolj poudarjati.

Celotna okrožnica pa naj bi se izdala v lepi priročni knjigi in z razlago v taki obliki, v kakršni nam je dr. p. Angelik Tominec oskrbel delavsko okrožnico papeža Leona XIII.

Gospod predsednik je pohvalil referat, ker je sestavljen tako, kakor si ga je želel. Razvila se je nato debata, ali naj se izdelajo iz okrožnice berila ali pridige in kdo naj jih izdela. Nekateri so bili zoper berila, ker da ljudje branje neradi poslušajo, drugi pa so bili za berila. Boljše bi bile seveda dobro izdelane pridige, po katerih naj bi dušni pastirji vsako leto v adventu pridigali.

Predlagalo se je, naj dotične sestavke naredi g. Franc Zabret, župnik v Kovorju, s pomočjo g. dekana Zabreta. Gospod predsednik pa je še posebej naročil, naj se o zadevi razgovore dušni pastirji na pastoralnih konferencah.

VI.

K šesti točki dnevnega reda je poročal g. prelat dr. Franc Grivec o **Apostolstvu sv. Cirila in Metoda** sledeče:

ACM je tako važno, da bi morali biti gg. duhovniki o njem dobro poučeni; zato bi se moralo o njem večkrat razpravljati na konferencah gg. dekanov in duhovnikov.

1. Najprej nekoliko načelnega.

a) ACM stoji načelno na stališču, da je krščanski vzhod in naša diaspora tako svojevrstno polje, da je treba zanj posebne organizacije. To je izjavila in uveljavila tudi Apostolska stolica, ko je leta 1917. ustanovila kongregacijo pro Ecclesia Orientali pod osebnim predsedstvom sv. Očeta.

b) ACM je ustanovljeno in pri nas uvedeno na podlagi prepričanja, da so katoliški Slovani predvsem poklicani za to polje; vesoljna katoliška cerkev in krščanska ideja bo trpela škodo, ako katoliški Slovani ne bodo častno vršili svojega poslanstva na tem polju. To stališče je Apostolska stolica ponovno potrdila. To so izjavili jugoslovanski škofje v skupnem pastirskem listu duhovščini 18. oktobra 1927. Še več! Uveljavlja se prepričanje, da so za to polje posebno usposobljeni Slovenci. To je deloma izraženo v dejstvu, da se je to delo najprej razvilo med Slovenci (A. M. Slomšek in BCM). To se izraža v zanimanju najodličnejših inozemskih katoličanov za naše ACM in v njih želji, da bi slovensko ACM imelo mednarodno vodilno vlogo. Lahko trdimo, da ACM med Slovenci sedaj sploh ne bi več obstojalo, ali vsaj ne v sedanji meri, ako ne bi dobivalo toliko pobude iz katoliškega inozemstva. ACM je torej važna naša zadeva, ki je obenem eminentno katoliška in mednarodna.

To je načelno stališče. S tem ACM stoji in pade. Ako se to stališče teoretično ali praktično osporava ali negira, potem se majoje temelji in se ogroža obstoj ACM. Nasprotno pa priznavanje tega stališča ne more nobeni drugi akciji škoditi. Delo ACM je namreč eminentno katoliško in more druge akcije samo razbremeniti in v tem smislu pospeševati. Z druge strani pa je delo ACM tako težavno, da bo ACM pri nas vedno v manjšini; ni nevarnosti, da bi zaradi ACM trpela škodo kaka druga akcija, ki ima več tradicij in pri kateri bolj sodelujejo drugi katoliški narodi. Vzemimo analogijo. Naj se še tako poudarja potreba pastirovanja doraščajoče moške mladine in proletarijata, ker je pač bolj pereče in težje, zaradi tega še ne sledi, da se bo zanemarjalo pastirstvo na onih poljih, kjer je lažje in bolj tradicionalno.

To je načelno.

2. Dejansko stanje pa je, da se je pri nas v zadnjem desetletju med duhovščino že dvakrat širilo mnenje, naj bi ACM prenehalo ali se spojilo s kako drugo akcijo. Rezultat je bil, da je ACM zgubilo približno polovico župnij. Še danes nekateri duhovniki s tega stališča odklanjajo ACM. Zbirke ACM so zadnja leta razmerno malenkostne.

Za vzhod in za diasporo se premalo stori. To je velika škoda. Za sedaj še podpira vrhovno vodstvo DŠV v Rimu diasporo in vzhod z znatnimi vsotami. Obenem pa se odločno poudarja, da je DŠV samo za poganske misijone in da more samo per accidens nekoliko dajati za vzhod in za diasporo, ker je vzhodna kongregacija brez sredstev. Diaspora naj se ne zanaša na DŠV. Za njo bo treba drugače poskrbeti. Nemci imajo Bonifatius-Verein za diasporo. Pri nas bi morali ACM tako dvigniti, da bi nekaj pomenilo in zmoglo. Še važnejše je, da za diasporo in za vzhod ne zadošča samo denarna podpora;

mnogo bolj je potrebna moralna podpora, organizacija, smotrenost, popularizacija, tja je treba usmeriti poklice. Za vzhod je posebno potrebna molitev. Vse to se bo zanemarjalo v veliko škodo svete Cerkve in našega ljudstva, ako bi se zanašali na DŠV, ki tega polja ne podpira niti moralno niti z molitvami.

V tej smeri moramo glede ACM svojo mislenost polagoma spremeniti. Drugače gorje našemu narodu in našemu katoličanstvu!

3. Metoda popularizacije ACM ni lahka. Ogibati se moramo vsega, kar bi moglo vzhodne kristjane razburjati in zbujaati nezaupanje. Zato ne smemo objavljati poročil in dopisov, ki bi zadevali v živo in ki bi po sebi mogli zelo olajšati popularizacijo. ACM je znalo ohraniti tako previdno taktiko in metodo, da doslej še ni imelo nobenih težav; tudi vzhodni kristjani priznavajo da delamo iz krščanske ljubezni in da je naše delo res krščansko, slovansko in patriotično. Rusi so nam zelo hvaležni. Vplivni emigrantski ruski listi so že večkrat hvalili naše delo.

Vzhodni kristjani cenijo na ACM pred vsem dvoje: 1. vzvišeno krščansko in religiozno stališče, poudarjanje molitve in najvzvišenejših krščanskih motivov; 2. akademsko znanstveno stališče. To dvoje priporočamo tudi gg. duhovnikom v pastirstvu. O krščanskem vzhodu naj govore na podlagi solidne bogoslovne znanosti; poudarjajo naj vzvišene krščanske nagibe za sveto edinost, priporočajo in poživljajo naj molitev za edinost.

Skrbeli bomo, da bomo v ta namen dajali duhovnikom primernega gradiva v »Bogoslovnem Vestniku« in »Kraljestvu božjem«; objavljali bomo primerne molitve in pridige o ACM.

Ker na tem polju ne moremo prirejati zbirke za posamezne konkretne namene, kakor se to n. pr. uspešno dela za misijone, zato je treba tem bolj pospeševati celotno organizacijo ACM. ACM naj se uvede v vse župnije, organizira naj se v smislu pravil v skupine (vence) po 10 udov z nabiralcem na čelu. Kolikor manj so možne posamezne izredne zbirke, toliko bolj je treba pospeševati in dvigniti redne zbirke za ACM. Izvaja naj se pastirsko pismo jugoslovanskih škofov z dne 18. oktobra 1927. Kolikor manj je možna iniciativa preprostih vernikov, toliko bolj je potrebno vodstvo duhovnikov, a s sodelovanjem vernikov, ki naj duhovnike razbremene.

Popularizacijo ideje ACM zelo olajšuje list »Kraljestvo božje«. List se je že tako priljubil in zasidral, da je glavna opora ACM. V vsako župnijo radi pošiljamo toliko izvodov, da na deset plačujočih udov pride po en izvod, ki naj ga dobe nabiralci udov in skrbe, da ga čitajo tudi drugi udje. Ker pa stvar, ki se brezplačno deli, gubi ugled in privlačnost, zato prosimo, da bi gg. duhovniki pridobivali naročnike na ta način, da nabiranje izroče poverjenikom. Čim bolj si duhovnik na ta način delo olajša, tem bolj se stvar zasidra med ljudstvom.

Apostolska stolica je potrdila in priporočila organizacijo duhovnikov članov ACM — imenuje se »Apostolatus Unitatis« — z željo, da bi se razširila posebno med Slovani. Še preden se je ta organizacija razvila, je že dobila vse velike privilegije, ki jih ima »Unio cleri pro missionibus«. S tem je močno poudarjena važnost te organizacije. Za člane AU bomo letos izdali drugi zvezek govorov o ACM (prvi zvezek je izšel l. 1929). Ako bi nekoliko zvišali letne prispevke za AU, bi radi vsem članom brezplačno pošiljali »Kraljestvo božje«, ki prinaša mnogo važnega gradiva, ki ga duhovniki drugod ne morejo dobiti.

Najvažnejša je molitev. Malokje je toliko odvisno od molitve kakor vprav pri ACM. Važna je tudi nadnaravna in naravna moč molitve. Stvar, za katero ljudje molijo, tudi bolj umevajo in ljubijo. V tem oziru je ACM veliko storilo. Izdalo je »Apostolski molitvenik«, poseben odtis molitev za edinost in podobice z molitvijo za Rusijo. Med temi molitvami sta dve uri molitve. Odlični duhovniki in laiki izjavljajo, da sta to dve najlepši slovenski uri molitve, ki sta zmožni poživiti skupno češčenje sv. R. T. Kjer so te dve uri molili, povsod

sta se priljubili; ljudje se že kar vesele tiste nedelje, ko pride ena teh ur na vrsto.

Za ACM je velika škoda, da še ni urejeno praznovanje sv. Cirila in Metoda ter da je njun god v neugodnem poletnem času, ko so šolske počitnice in ko je kmečko ljudstvo utrujeno ter je najmanj ugoden čas za zbirke. Zato jugoslovanski škofje v pastirskem listu duhovnikom (18. oktobra 1927) naročajo, naj se za širjenje ACM porabita tudi praznika Kristusa Kralja in Brezmadežnega Spočetja, zlasti pa svetovna molitvena osmina za edinost od 18. do 25. januarja.

4. **Apostolsko polje.** ACM dozoreva. Boljševizem v Rusiji je dosegel izredne uspehe in sili k novi katastrofi. Boljševiki svoje načrte in svoje delo bistveno spajajo z brezbožnostjo. Tako si vzgajajo elito fanatikov in pridobivajo tudi take, za katere bi bil komunizem manj privlačen. Po tej metodi širijo boljševizem in brezbožnost tudi v zapadni Evropi. Boljševizem je silna nevarnost za kulturo in krščanstvo; nevaren je zlasti Slovanom. Proti tej nevarnosti se je treba boriti z idejo in z molitvijo; torej v duhu ACM. Od te strani priznavajo važnost ACM vsi, ki jim je mar krščanska kultura ter družabni in državni red.

Sv. Oče Pij XI. posebno opozarja na Rusijo. Mnogi redovniki se na poziv sv. Očeta pripravljajo za apostolsko in vzgojno delo v Rusiji. Med temi je tudi cistercijski samostan v Stični. S tem je ACM dobilo goreče sodelavce, a tudi resno nalogo, naj se dvigne na to višino, da bo zmožno za kako večjo akcijo.

Z ozirom na ostalo apostolsko polje ACM moramo biti potrpežljivi in prepustiti božji Previdnosti, da po naših molitvah pospeši čas, ko bodo razmere zrele za večje uspehe edinosti.

5. S tem je načeto vprašanje o uspehih. Velik uspeh je, da ACM sploh še obstoja in da se smatra za tako važno. Končni uspeh je odvisen od naše pripravljenosti za to polje. Razmere nepričakovano naglo dozorevajo in bodo morda dozorele, preden bomo pripravljeni. Naše delo je važno, a naša sredstva so tako malenkostna, da nismo zmožni za nobeno večjo akcijo. Naše ACM je tako usmerjeno, da bo delo v vsakem slučaju uspešno, uspešno za obrambo, poglobitev in napredek našega verskega življenja. Jugoslovanski škofje so v omenjenem pastirskem listu l. 1927 naročili, naj se naša katoliška akcija usmeri v duhu ACM. Prav tako tudi Apostolska stolica naroča, naj se važne verske manifestacije v tem duhu usmerijo; tako n. pr. ukazuje vzhodni odsek na mednarodnih evharističnih kongresih, letošnjo proslavo 1500-letnice efeškega koncila usmerja na vzhod in spaja z idejo edinstva.

Naše katoličanstvo mora dobiti bolj slovansko in s tem bolj vesoljno katoliško smer. Naši laiški izobraženci, akademiki in akademsko starešinstvo, so uvideli, da so naši mednarodni stiki pred vsem slovanski in da moramo biti v slovanski katoliški orientaciji bolj delavni. Obenem so uvideli, da se morajo slovanski stiki usmeriti v duhu ideje ciril-metodijske. V tem ima naše ACM mednarodno vodilno vlogo.

Končno omenjam, da je ACM ustanovilo svojo pisarno; ker se je morala uprava lista KB prenesti v Ljubljano, smo morali dobiti lokal in upravniško moč. Upamo, da se bo pisarna vzdrževala iz dohodkov razglednic in podobice. Podobice ACM splošno ugajajo. To je obenem nazorni pripomoček za popularizacijo.

Naj povzamem. ACM dela uspešno. A vse je še malenkostno, ker se je ACM v večini župnij opustilo. Uspešnejše delo bo mogoče šele potem, ako se ACM po ponovnih naročilih naših škofov uvede in razširi v vseh župnijah ter ako se bo glede ACM in katoliške akcije uveljavila omenjena poslanica jugoslovanskih škofov iz leta 1927. Dvignimo ACM na tako višino, da bomo zmožni za kako večjo akcijo, kakor jo katoliška Cerkev od nas pričakuje in potrebuje.

Po referatu je bil razgovor, pri katerem se je poudarjalo, naj se delo za ACM organizira in naj se pri tem postopa v zmislu okrožnice jugoslovanskih škofov iz l. 1927. Povsod naj se upeljejo molitve za cerkveno edinost. Po zgledu sv. Očeta Pija XI., ki vsak dan moli za nesrečno Rusijo (»Odrešenik sveta, reši Rusijo!«), naj se moli tudi pri nas in sicer po sv. maši. DŠV in ACM si nič ne nasprotujeta, ampak lahko povsod, kjer je kaj dobre volje, delujeta.

VII.

Pri **slučajnostih** je najprej poročal g. minister n. r. dr. Franc Kulo-vec o Duhovskem podpornem društvu. Navedel je stanje premoženja in načrt za pobiranje prispevkov v bodočnosti. Ker se bliža čas izplačevanja podpor oz. pokojnin, bo treba kmalu izdelati tozadevni poslovnik. Poročilo se je vzelo brez debate na znanje. — Gospod predsednik je nato poročal o a) kaplanskih premestitvah, za katere naj pošljejo župniki in kaplani želje do konca meseca junija; b) o ekonomskem stanju zavoda sv. Stanislava, pri čemer je zlasti poudarjal, naj vsi župniki store svojo dolžnost pri pobiranju in pošiljanju kvaternih nabirk in c) o duhovskem sementišču, ki ima 82 bogoslovcev; kljub lepemu številu grozi v prihodnosti pomanjkanje duhovnikov, zato molimo in delajmo, zlasti z vzbujanjem spoštovanja in ljubezni do duhovskega stanu, da Bog privede čim več delavcev v svoj vinograd.

Z običajno molitvijo je bil ob 13. uri shod zaključen.

51.

Naredba o duhovski noši.

Po naročilu, ki ga je dala S. Congr. Concilii dne 28. julija 1931 (A. A. S. XXIII, 336) vsem ordinarijem, objavljam vsem gospodom duhovnikom, bivajočim v ljubljanski škofiji, v zmislu kan. 136 in dosedanjih sinodalnih določil (I. sinoda tit. IV, c. III. § 5, III. sinoda: sklepi sinode A, VI) ter po posvetovanju z gospodi dekani, zbranimi na konferenci dne 28. maja 1931, sledeče obvezne norme o duhovski noši:

1. Talar (ali vsaj cinktorij) je obvezen za sv. mašo (kan. 811, § 1) in za vsa bogoslužna opravila. Zato naj cerkvena predstojništva tudi za podružnice, v katerih se večkrat mašuje, zlasti za one, ki imajo lastna pokopališča, oskrbe cinktorije v zmislu odredbe I. sinode.

Pri cerkvenih opravilih, katerih se udeleži več duhovnikov (birme, nove maše, jubileji, pogrebi itd.) smejo v **koretljih** asistirati samo tisti, ki imajo talar ali cinktorij.

Pri previdevanju bolnikov in blagoslavljanju jedil na veliko soboto se tolerira navadna (to je daljša) duhovska suknja, če gre pot izven župne vasi.

2. Navadna duhovska obleka, ki je in ostane v naši škofiji odrejena, je običajna **dolga suknja temne barve**. Dolžina suknje mora biti tolikšna, da se na prvi pogled razlikuje od kratkega lajiškega suknjiča.

Kratek suknjič (po lajiškem kroju) se tolerira kot domača izvenslužbena obleka, za vožnjo na kolesu, za visoke planinske ture in za daljša potovanja. Pri službenih opravilih (v šoli, pri raznih sprejemih,

uradnih obiskih itd.) in ob slovesnih prilikah kratek suknjič ker nedostojen ni dopusten. Maševati v kratkem suknjiču ni dovoljeno, razen v planinskih kapelicah, dokler niso preskrbljene z precinktoriji.

Lajiška obleka je v obče strogo prepovedana. Razen v slučaju resne nevarnosti mora vsak duhovnik za nošnjo lajiške obleke imeti izrečno dovoljenje ordinarija. In habitu laicali omnes sacerdotes prohibiti sunt exerceere sacrum ministerium.

3. **Dostojnost in okusnost** v obleki je zahteva krščanske krepostnosti, v kateri naj so duhovniki zgled in ne samo učitelji z besedo; naj se ne pregreše sami s tisto neokusnostjo, ki se očita sodobni ženski modi. To velja posebno za obleko ob izvrševanju kateregakoli cerkvenega opravila. Barva vse duhovske obleke mora biti črna ali temnosiva; druge barve (rjava, rdečkasta, zelenkasta itd.) se za duhovniško obleko (tudi za kratek suknjič) ne spodobijo.

4. **Duhovska obleka naj bo izraz notranje kreposti duhovnikov.** Temna barva razodeva resnobo in dostojanstvo duhovskega poklica. Kolar in dolga suknja, po čemer se loči duhovniška obleka od lajiške, opominjata duhovnika, da mora tudi njegovo življenje biti drugačno kakor življenje posvetnih ljudi (kan. 124); varujeta ga, da se ne spozabi in ne zaide na kraje in v družbe, kamor ne sme.

Duhovska obleka bodi dostojna in priprosta, ne umazana in zane-marjena, pa tudi ne pozornost vzbujajoča s pretirano eleganco. Zlasti je vredno vse obsodbe, če duhovnik z umazanim biretom in v raztrganem talarju pristopa k oltarju, ko od vernikov zahteva, da hodijo k sv. obhajilu v čedni obleki (Katoliški katekizem, 426).

Omnes sacerdotes in dioecesi Labacensi morantes et omnes huius dioecesis sacerdotes etiam extra fines dioecesis degentes vel iter facientes obligantur, ut pro conscientia sua in virtute oboedientiae has regulas fidelissime observent ad Dei gloriam, animarum salutem et Ecclesiae incrementum.

V Ljubljani, dne 7. septembra 1931.

† Gregorij,
škof.

Molitev za Rusijo in za sveto edinost.

1. Sv. Oče Pij XI. opominja h gorečim molitvam za preganjane kristjane v Rusiji in za odvrnitev grozeče nevarnosti boljševiške brezbožnosti. Med drugim je naročil, naj se molitve po tihih sv. mašah opravljajo za Rusijo ter naj »škofje in duhovniki vernike z vso vnemo na to opozarjajo in jim to često v spomin pokličejo« (Škof. list, 1930, 89). Da bomo po naročilu sv. Očeta vernike res često opozarjali na namen molitve po sv. maši, naročam, da se odslej tem molitvam dodava vzdih:

Odrešenik sveta, reši Rusijo! — (Salvator mundi, salva Russiam! — Erlöser der Welt, rette Russland!) — (300 dni odpustka, Pij XI., dne 23. maja 1922.)

2. Priporočam, da se pri nejavnih pobožnostih (n. pr. pri shodih Mar. družb) opravlja »Molitev k sv. Tereziji Deteta Jezusa za Rusijo«, verni-

kom pa naj se naroči, naj jo tudi sami za se in skupno v družinah večkrat molijo.

3. Grozeča nevarnost boljševiške brezbožnosti nas opominja, da poživimo delovanje in molitve za vesoljno krščansko edinost. Zato želim, naj se v vseh župnijah uvede in širi Apostolstvo sv. Cirila in Metoda pod zavetjem preblazene Device Marije.

4. V vseh župnijah naj se vsaj trikrat na leto — prvo nedeljo meseca julija, v molitveni osmini za edinost meseca januarja in na en Marijin praznik — moli »ura molitve« za sveto edinost. ACM je izdalo dve uri molitve za edinost. Vsaka župna cerkev naj si omisli potrebno število izvodov. S tem se bo obenem poživilo skupno češčenje presv. Rešnjega Telesa, ker sta ti dve »uri« zares lepi in globoki.

V Ljubljani, dne 8. septembra 1931.

† Gregorij,
škof.

53.

Misijonski praznik.

Po želji sv. Očeta se praznuje vsako leto predzadnja nedelja meseca oktobra kot misijonski praznik. Letos je to 18. oktobra. Vse zbirke, ki se ta dan za misijone zberejo, so določene za Družbo za širjenje vere.

Sv. Stolica je že pred leti naročila, naj se DŠV uvede v vse škofije. Po pravilih DŠV se prispevki najboljše pobirajo mesečno (1 Din), in sicer jih nabirajo v zmislu pravil tako zvani desetniki. Misijonska nedelja naj se pa posebno porabi za to, da se ljudstvu zasnova, važnost in namen DŠV obrazloži in da se ljudstvo povabi k pristopu. Tudi se to nedeljo priredi posebno darovanje, pri katerem člani lahko kar obenem poravnajo celoletno prispevnino, ki sme znašati pri revnejših 6 Din. Da pa posamezni člani postanejo deležni odpustkov, morajo moliti vsak dan očenaš in zdravomarijo s pristavkom: Sv. Frančišek Ksaverij, prosi za nas!

Praznuje se misijonska nedelja takole:

Prejšnjo nedeljo naj dušni pastirji oznanijo misijonski praznik in povabijo vernike na skupno sv. obhajilo za misijone, prav tako katehetje v šoli otrokom.

Verniki, ki prejmejo ta dan sv. zakramente in molijo za spreobrnjenje nevernikov, dobe popolni odpustek, ki se more nakloniti tudi dušam v vica. Na predvečer 18. oktobra naj se slovesno zvoni, nudi prilika za spoved in okraši cerkev.

Na praznik naj se izpostavi Najsvetejše pri prvi službi božji in naj ostane izpostavljeno do končane glavne službe božje; popoldne naj bo molitvena ura za misijone.

Pridige naj bodo posvečene misijonski ideji. Vse zbirke tega dneva so za misijone (DŠV).

Po možnosti naj prirede ta dan tudi druge organizacije kako misijonsko prireditve.

Posebni izdatki za prireditve misijonskega praznika naj se poravnajo iz misijonske zbirke tega dneva.

Cerkveni in nadarbinski gozdovi.

Na razpis kraljevske banske uprave dravske banovine v Ljubljani z dne 18. maja 1931, III., No. 5793/1, se daje v vednost in točno ravnanje sledeča okrožnica:

Po Predpisih § 57. zakona o gozdih z dne 21. decembra 1929, Uradni list štev. 162/25 iz leta 1930, so dolžni posestniki gozdov, ki so pod posebnim javnim nadzorom, urediti v teh gozdovih strogo trajno gospodarstvo z gospodarskim načrtom, odnosno z gospodarskim programom.

§ 59. cit. zakona o gozdih predpisuje brezpogojno gospodarske načrte (osnove) za gozde, ki imajo površino nad 300 hektarjev, za gozde z manj nego 300 hektarjev površine pa zadostujejo tudi sami gospodarski programi ali celo tudi sama inventarizacija gozda z vrstnim redom sečnje.

Pod posebnim javnim nadzorom so:

- Gozdi samouprav (občin, podobčin, banovine);
- gozdi cerkva (po zakonu o banski upravi);
- gozdi župnih, kapelanijskih, cerkovniških in drugih nadarbin (škofijskih in tako dalje);
- gozdi solastnikov in korporacij;
- gozdi, obremenjeni s služnostnimi pravicami;
- gozdi delniških družb (po zakonu o banski upravi);
- gozdi veleposestev (začasno), dokler so pod uradom agrarne reforme.

Glede zaščitnih gozdov, za koje veljajo posebni predpisi na temelju §§ 15. do 27. zakona o gozdovih, se bo izdalo posebno navodilo. — Za gospodarstvo s cerkvenimi gozdovi velja načelo, da je treba ž njimi gospodariti racionalno po izkustvih umnega gozdnega gospodarstva; v nadarbinskih gozdih pa mora biti užitek v korist uživalcem trajen, kakor v 1. odstavku navedeno.

§ 74. cit. zakona o gozdih predpisuje, da se uredi gospodarstvo po gospodarskem načrtu, odnosno programu (inventarju) tudi v takih zasebnih gozdovih, ki niso pod posebnim javnim nadzorom, ako presegajo površino 300 ha. Ali se ima zanje sestaviti gospodarski načrt, ali samo program, odloči v posameznih primerih ban. Če je v važnem javnem interesu potrebno, more na predlog bana minister za šume in rudnike izjemoma odrediti, da se mora s temi gozdovi gospodariti še po načrtu stroge trajnosti. — Za gozdove na krasu more minister za šume in rudnike na predlog bana odrediti gospodarjenje po gospodarskem načrtu ali po programu tudi za manjše gozdne površine.

Pripominja se, da bo določbe § 74. zakona o gozdovih, kolikor se tičejo gozdov nad 300 ha površine, izvajati šele potem, ko bo rešeno vprašanje agrarne reforme in bi torej dotični gozdovi ne bili več pod posebnim javnim nadzorom.

Vsi posestniki gozdov, ki so stalno ali začasno pod posebnim javnim nadzorom (za stalno zaščitne gozdove bodo izdana posebna navodila), so glasom § 63. zakona o gozdovih dolžni, da do 1. julija 1935 predložijo kraljevski banski upravi potom občeupravnega oblastva prve stopnje gospodarski načrt, odnosno gospodarski program na odobrenje, ako ga niso imeli odobrenega že doslej.

Posestniki, ki imajo odobren gospodarski načrt, odnosno program, morajo glasom §§ 60. in 61. zakona o gozdovih vsako leto predložiti potom občeupravnega oblastva prve stopnje kr. banski upravi predlog za sečnjo v dotičnem letu in predlog za vzgojo gozda (kultiviranje, čiščenje nasadov itd.), oboje sestavljeno v okviru odobrenega gospodarskega načrta, odnosno programa. Ta dva predloga je predložiti v dvojniku. Potrebna sta občeupravnim oblastvom radi znanja,

evidence in morebitne kontrole. Posebno odobrenje teh predlogov odpade, prav tako odpade eventualna poizvedba na stroške stranke.

Službeni oziri zahtevajo, da predložijo gozdni posestniki predlog vsakoletne sečnje in vzgoje gozdov praviloma štiri mesece pred pričetkom sečnje.

Posestniki, ki nimajo odobrenega gospodarskega načrta ali programa, morajo glasom §§ 60. in 61. zakona o gozdovih predložiti potom občeupravnega oblastva prve stopnje kraljevski banski upravi vsako leto predlog za sečnjo in vzgojo gozda (pogozdovanja, čiščenja) v treh izvodih radi odobritve. Občeupravno oblastvo prve stopnje ima ta dva predloga utemeljiti odnosno predložiti, pri čemer pa je upoštevati sledeče odredbe:

Z ozirom na važnost gozdov, ki so pod posebnim javnim nadzorstvom, se odreja, da more za gozdove, ki presegajo 300 ha površine, v svrhu odobrenja sečnih in vzgojnih predlogov odrediti ban poizvedbo po strokovnem odposlancu, dočim se vršijo poizvedbe za gozde od 20 do 300 ha, če so potrebne, po strokovnih organih srezkih načelstev na stroške stranke.

Da bo pravočasna rešitev mogoča, morajo posestniki redoma predložiti sečne in vzgojne predloge štiri mesece pred pričetkom sečnje.

Za gozdove pod posebnim javnim nadzorom, ki ne presegajo 20 ha površine, je napraviti eventualno potrebne poizvedbe povodom rednih potovanj brez stroškov za stranke, ako se sečni in vzgojni predlogi predložijo v dobi od 1. januarja do konca marca, odnosno od 1. do zadnjega avgusta. (Rešenje o odobritvi je v vseh primerih pridržano banu.)

Posestniku gozda, ki je pod posebnim javnim nadzorom, pa nima odobrenega gospodarskega načrta ali programa, sme občeupravno oblastvo prve stopnje zabraniti vsakršno sečnjo, ako izkorišča gozd brez odobrenega vsakoletnega sečnega in vzgojnega predloga (§ 63. zakona o gozdovih).

Za vsako izredno izkoriščanje gozdov, ki so pod posebnim javnim nadzorom, torej za vsako odstopanje od odobrenega gospodarskega načrta ali programa, odnosno načrta sečnje in vzgoje, je treba odobrenja kr. banske uprave (§§ 60., 61. in 65.). Prošnjo za tako izpremembo je treba redoma dva meseca pred sečnjo predložiti potom občeupravnega oblastva prve stopnje, da je mogoča pravočasna rešitev.

Kontrolo nad izvrševanjem gospodarskih načrtov in programov, odnosno sečnih in vzgojnih predlogov vrši šumarsko osebje občeupravnih oblastev brez stroškov za stranko. Ako se pa v kazenskem postopku izkaže, da so potrebne posebne krajevne poizvedbe, gredo na stroške obsojene stranke.

Kdor ne upošteva predpisov, ki veljajo glede gospodarskih načrtov, programov, sečnih in vzgojnih predlogov, se po zakonu o gozdih kazensko zasleduje (§§ 146., 147., 166.).

„Karitas“ posmrtninsko zavarovanje.

Naloga Karitativne zveze ni samo, da pomaga bednim. Njena naloga je tudi, da že v naprej skuša odstraniti vzrok in izvir bede. Smrt posameznega člana družine, zlasti očeta, spravi družino večkrat v velike gmotne težkoče. Včasih družina niti toliko ne premore, da bi umrlemu oskrbela dostojen pogreb. In če je z umrlim usahnil tudi edini vir dohodkov, je ogrožen obstoj cele družine, ki postane odvisna od usmiljenih src. Kako torej rešiti to vprašanje?

V ta namen je Karitativna zveza ustanovila v zastopstvu velike domače zavarovalnice »Karitas« posmrtninsko zavarovanje. V tem zavarovanju je omogočeno vsem, tudi najnižjim slojem, oskrbeti si dostojen pogreb in svojem omiliti gmotne težave.

V razliko z drugimi posmrtninskimi zavarovanji se tu plačujejo stalni enaki mesečni prispevki. Najmanjši je 5 Din, največji 75 Din. Zavarovana vsota (posmrtnina) je odvisna od mesečnih prispevkov in vstopne starosti zavarovancev. Pravica na posmrtnino je zakonito zaščitena. Posmrtnina se izplača takoj po smrti zavarovanca. Družinam z otroci nudi to zavarovanje še posebne ugodnosti. Če sta zavarovana mož in žena, odnosno en preživeli zakonec in en otrok, so vključeni v zavarovanje tudi ostali otroci od dovršenega 2. do dovršenega 16. leta. Pri smrti radi nezgode se izplača dvojna posmrtnina. Posmrtnina se izplača le, če je zavarovanec cerkveno pokopan.

Točna pojasnila so razvidna iz prospektov, ki so jih župni uradi prejeli od Karitativne zveze iz Ljubljane.

In caritate Christi!

56.

Subdelegacija za poroko.

V zvezi z objavo v Škof. listu 1931, str. 81, se objavlja:

D. I. An vicarius cooperator, qui ad normam canonis 1096 § 1 a parochio vel loci Ordinario generalem obtinuit delegationem assistendi matrimoniis, alium determinatum sacerdotem subdelegare possit ad assistendum matrimonio determinato.

II. An parochus vel loci Ordinarius, qui ad normam canonis 1096 § 1 sacerdotem determinatum delegaverit ad assistendum matrimonio determinato, possit ei etiam licentiam dare subdelegandi alium sacerdotem determinatum ad assistendum eidem matrimonio.

R. Affirmative ad utrumque.

(Cf. Acta Apostolicae Sedis XX, 1928, pg. 61, 62.)

57.

Poziv.

Škofijsko cerkveno zakonsko sodišče v Ljubljani poziva s tem v smislu kan. 1711—1714 Viljema Stermana, roj. 7. septembra 1900 v Ljubljani, sedaj neznanga bivališča, da pride dne 14. oktobra 1931 ob 11 uri sam ali pošlje pravilno določenega zastopnika v Ljubljano v škofijski dvorec I. nadstropje radi ugotovitve pravde v tožbi njegove žene za proglas neveljavnosti zakona.

Župniki, duhovniki in verniki, ki bi vedeli za bivališče zgoraj imenovanega Viljema Stermana, naj poskrbe, da imenovani izve za poziv.

Škofijsko cerkveno zakonsko sodišče v Ljubljani,

dne 10. septembra 1931.

Razne objave.

Ljudsko delo (kuluk) nadarbinarjev. Kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani je z dopisom z dne 29. junija 1931 št. V. 136/327 izdala sledeči odlok: »Po § 38 zakona o nedržavnih cestah v zvezi s členom 4. pravilnika o ljudskem delu plačujejo duhovniki-nadarbinarji obvezno odkupnino za ljudsko delo v znesku tridnevne plače brez ozira na draginjsko doklado in stanarino. — Ker se dohodki nadarbinskih zemljišč in drugih nepremičnin zaračunavajo v kongruo, od katere se plačuje označena odkupnina, se na neposredni davek nadarbinskih nepremičnin po zakonu ne more odmerjati in pobirati posebna dajatev na račun ljudskega dela, odnosno obvezne odkupnine v zmislu zakonitih predpisov. — To načelno pojasnilo naj se uvažuje pri izterjavanju obvezne odkupnine od duhovnikov-nadarbinarjev po odredbi čl. 21 in 22 pravilnika o ljudskem delu.«

Katehetske nagrade. Kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani je z dopisom z dne 13. avgusta 1931 št. IV. 8960/1 sporočila škof. ordinariatu, da je odločila: »Na osnovi § 1. zakona o izpremembah in dopolnitvah v zakonu o narodnih šolah z dne 5. decembra 1929, ki je bil objavljen dne 7. julija 1930 (Službeni list z dne 10. septembra 1930, kos 24) in na predlog seje ožjega banovinskega šolskega odbora z dne 7. julija 1931, se odreja, da se bodo v bodoče odobraval proračuni krajevnih šolskih odborov v zadevi nagrad veroučiteljem, ki poučujejo verouk izven svojega bivališča do višine kakor sledi: Veroučna ura največ 12 Din. Obednina v odsotnosti do 6 ur po 5 Din, nad 6 ur po 10 Din. Ako je razdalja med učnim mestom in bivališčem kateheta večja od 5 km, se sme računati kilometrina največ po 2 Din km. Iste nagrade so dovoljene katehetom tudi za službo božjo ob državnih praznikih in šolarskih mašah.«

Cerkveni in nadarbinski gozdovi. K okrožnici, objavljeni v tej številki Škof. lista na str. 118, se pripominja, da ima tiskovine, ki se jih je posluževati pri sestavljanju vsakoletnih predlogov za sečnje in vzgajanje gozdov, v zalogi kr. banska uprava v Ljubljani. Izvod tiskovine stane 1.50 Din. Denar se plačuje po položnici pošt. ček. rač. št. 13022.

Matični izpiski za bolgarske državljane. Vsled dogovora med jugoslovanskim in bolgarskim zunanjim ministrom morajo vsi matični uradi od 15. septembra 1931 dalje izdajati izvlečke iz matičnih knjig o spremembah državlanskega stanja bolgarskih državljanov, bivajočih v Jugoslaviji. V zmislu dopisa kr. banske uprave v Ljubljani z dne 7. septembra 1931, št. II. 21489/1 naj se ti izvlečki predlagajo pristojnim sreskim načelstvom.

Raziskavanje po maticah. Matičnim uradom se naroča, da pregledajo matice, kje je rojen neki Peregrin Heinrich in kje se je ta poročil z Jožefo Zappe (oz. Zappin). Rojen je bil imenovan okrog l. 1780, poročen pa v letih 1800—1810. Urad, ki bi o njem kaj izsledil, naj pošlje škof. ordinariatu rojstni in krstni ter poročni list. Stroški se bodo od tu poravnali.

Apostolski molitvenik. Izdalo Apostolstvo sv. Cirila in Metoda. 2. izdaja. V uvodu je poljuden pouk o apostolskem delovanju, o ACM, o vzhodni cerkvi in o verskih razlikah. Molitvenik obsega vse navadne molitve. Štiri maše so prevedene z vsemi liturgičnimi molitvami. Prelepe so vzhodne obhajilne molitve. Med molitvami za cerkveno edinost sta dve »uri molitve«, ki sta za naše nabožno slovstvo nekaj novega; krasni so vzhodni slavospevi Jezusu, Srcu Jezusovemu in Devici Mariji. Ta molitvenik bo resnično poglobljal versko življenje in razširjal versko obzorje našega

ljudstva. — Tiskan je na lepem papirju in v prav lični obliki. Cena v platno vezan z rdečo obrezo 10 Din; z zlato obrezo 14 Din. Ta cena velja za ude ACM in za naročila v večjih množinah (najmanj 5 izvodov), ako se naroča naravnost v pisarni ACM, Ljubljana, Napoleonov trg 1.

Molitve za cerkveno edinost. Izdalo ACM. Iz Apostolskega molitvenika so posebe odtisnjene molitve za sveto edinost, med njimi dve uri molitve. V novi izdaji je slavospev Srcu Jezusovemu razdelejen v štiri dele, da se more ura molitve skrajšati. Pridejani sta dve molitvi za Rusijo. Trdno broširan izvod stane 2 Din; ako se naroči najmanj deset izvodov v pisarni ACM, stane izvod po 1.50 Din.

Molitev k sv. Tereziji Deteta Jezusa za Rusijo, natisnjena na umetniških podobah po 20 Din 100 kosov, na bolj preprostih podobah po 13 Din 100 kosov se dobiva v pisarni ACM.

Umetniške podobice. ACM je izdalo 25 vrst umetniških podob za ljudstvo in otroke. To so biseri vzhodne in slovanske cerkvene umetnosti. Dobivajo se v pisarni ACM po 10.50 Din, po 13 Din in po 16 Din 100 kosov.

Zdravilišče Rogaška Slatina. Meseca septembra in ob lepem vremenu še oktobra traja v tem zdravilišču posezona, v kateri je za vse duhovnike 50 % popust pri vseh cenah.

Slikana cerkvena okna izdeluje tudi tvrdka Milan Stanišić i sinovi, Sombor, Bačka.

Okrožnica papeža Pija XI. o obnovi socialnega reda po evangeljskih načelih je v slovenskem prevodu priložena vsaki številki tega »Škofijskega lista«. Po priloženi položnici naj se nakaže škof. ordinariatu znesek 10 Din.

Izseljeniški vestnik št. 6 je priložen vsaki številki Škof. lista. Nadaljnji izvodi so na razpolago pri Rafaelovi družbi v Ljubljani, Miklošičeva cesta.

Poročilo o Družbi treznosti za l. 1931. Priložena je tiskovina, ki naj jo župni uradi izpolnijo in pošljejo škof. ordinariatu.

59.

Slovstvo.

Nebeške rože. Nabožna knjižnica. I. Življenje z Jezusom, II. Kraljevanje Srca Jezusovega v družinah. V lični obliki sta izšli prvi dve knjigi nove nabožne knjižnice »Nebeške rože«. Obe obravnavata prav aktualna predmeta. »Življenje z Jezusom« nam slika sv. obhajilo kot najboljši pripomoček za delo polno žrtev in apostolskega navdušenja. Osebam, ki se žrtvujejo dušnemu in telesnemu blagru svojega bližnjika, bo knjižica dobro služila. Druga knjiga »Kraljevanje Srca Jezusovega v družinah«, bo pa pomagala reševati cerkvi odtujene ljudi. P. Mateo, znani apostol slovesne posvetitve družin presv. Srcu Jezusovemu, v lepih govorih kaže, kako je vstoličenje Srca Jezusovega v družinah rešilo osebe, ki so bile sv. veri popolnoma sovražne. Obe knjižici bosta izvrševali lepo misijonsko delo povsod, kamor bosta prišli. Letos bosta izšli še dve knjigi in sicer »Sv. Terezija Deteta Jezusa« in »Premišljevanja o sv. rožnem vencu«. Skupna naročnina za 4 elegantno broširane knjige je Din 40.—, za vezane Din 60.—. Naročila sprejema Uprava »Nebeških rož«, Ljubljana, Komenskega ulica 12.

Vaja v krščanski popolnosti. II. zvezek. Priporočamo, kakor I. zvezek zadnjič.

Škofijska kronika.

Umeščena sta bila: Martin Bukovec, kaplan v Mirni peči, dne 1. julija 1931 na župnijo Raka in Janko Sušnik, župnik v Kolovratu, dne 24. julija 1931 na župnijo Mengeš.

Podeljena je bila župnija Kolovrat Francu Učakarju, kaplanu na Blokah (umeščen dne 24. julija 1931).

Zavod sv. Stanislava, Za prefekta sta bila imenovana: Stanko Jeglič, kaplan v Trebnjem in Janez Hafner, kaplan v Kostanjevici. Imenovana pa sta bila prefekta: Janko Kraljič za kaplana pri Sv. Jakobu v Ljubljani in Franc Cerkovnik za subsidiarija v Št. Vidu nad Ljubljano.

Za župne upravitelje so bili imenovani: Ivan Frankè, župnik na Vogerskem pri Gorici, za župnijo Zapoge; Alojzij Tomè, župni upravitelj v Novi Oselici, za Podlipo; Franc Ambrožič, kaplan v Cerkljah pri Kranju, za Turjak in p. Edvard Vogrin, O. Cap., za Bukovščico.

Za ekskurendo-upravitelja sta bila imenovana: Ivan Gogala, župnik v Stari Oselici, za župnijo Nova Oselica in Franc Erzar, župnik v Toplicah, za župnijo Poljane pri Toplicah.

Premeščeni so bili: Ivan Veider, žup. upravitelj v Poljanah pri Toplicah, kot kaplan v Staro Loko in Jožef Klemenčič, žup. upravitelj v Mengšu, kot kaplan v Šmartno pri Litiji; dalje kot kaplani: Vinko Lovšin iz Šmartna pri Litiji na Polšnik (z bivališčem v Litiji), Karel Papež iz Leskovca pri Krškem v Cerklje pri Kranju, Anton Rovtar iz Št. Jerneja v Leskovcu pri Krškem, Mirko Bartol iz Tržiča v Št. Jernej, Mirko Gande iz Sv. Trojice v Tržišču v Št. Jernej, Franc Blažič z Vrhlike v Trebnje, Anton Švelc iz Št. Petra pri Novem mestu na Vrhniko, Anton Kovačič iz Št. Jerneja v Št. Peter pri Novem mestu, Leopold Govekar iz Križev pri Tržiču na Jesenice, Franc Hiti iz Gorij pri Bledu v Križe in Andrej Kušlan iz Semiča na Bloke.

Nameščeni so bili kot kaplani: Srečko Huth v Kočevski Reki, Anton Petrič v Mirni peči, Viljem Pipp na Bohinjski Bistrici, Stanislav Skvarča v Tržiču, Martin Starec v Trebnjem, Franc Tom v Semiču, Ciril Zajec pri Sv. Trojici v Tržišču, Janko Valjavec, Soc. Sal., v Boštjanu in p. Henrik Damiš, O. F. M., v Mošnjah.

Med izseljence v Francijo je šel pastirovat Silvester Skebe, kaplan v Hinjah.

Frančiškanske župnije: Mar. Oznanj. Ljubljana: Župni upravitelj: p. dr. Angelik Tominec, O. F. M.; kaplan: p. Kerubin Begelj, O. F. M.; subsidiarij: p. Pij Žankar, O. F. M. — Spodnja Šiška: kaplan: p. Severin Fabiani, O. F. M. — Nova Štifta: vikar: p. Maks Brelih, O. F. M.

Ordinacije: Višje redove so prejeli: Subdiakonat dne 11. januarja, diakonat dne 12. aprila in prezbiterat dne 5. julija 1931: bogoslovci V. letnika: Srečko Huth, Franc Tom in Ciril Zajec; bogoslovci IV. letnika: Mihael Burja, Ivan Caserman, Franc Fric, Franc Mate, Anton Oberstar in Franc Pahulje; dalje iz senjske škofije: Vladimir Kargačin in Aleksander Zoričič; iz krške škofije: Natalis Ribarič; dalje fr. Kasijan Farič, O. F. M., in fr. Avguštin Svete, O. F. M., ter Janez Bele, C. M. in Jožef Gracar, C. M. —

Ivan Medved iz krške škofije pa je prejel redove: subdiakonat 12. aprila, diakonat 30. maja in prezbiterat 5. julija 1931. — Nadalje so prejeli prezbiterat: fr. Gabriel Humek, O. Cist. in fr. Antonin Skubic, O. Cist., dne 5. julija 1931, Hieronim Gržinčič, Soc. Sal., pa dne 6. septembra 1931. — Nadalje so prejeli na zgoraj označene dni skupnih ordinacij: subdiakonat in diakonat Josip Kirigin iz hvarske škofije, samo subdiakonat pa fr. Tomaž Hoge, fr. Klemen Šmid in fr. Krizolog Zajec, vsi O. F. M.

Izpustnico iz ljubljanske škofije je prejel novomašnik Tomaž Holmar, ki je prejel višje redove v Celovcu in bil sprejet v krško škofijo.

Umrli so: Leopold Černe, žup. upravitelj v pok., v Starem trgu ob Kolpi dne 15. junija 1931 v starosti 52 let; Andrej Plečnik, gimn. profesor v pok., v Repnjah dne 24. junija 1931 v starosti 65 let; Franc Hoeningman, dekan in župnik v pok., v Škofji Loki dne 1. julija 1931 v starosti 77 let in Karel Kokolj, superior voj. mornarice v pok., v Ljubljani dne 1. septembra 1931 v starosti 66 let. — Naj v miru počivajo!

Škofijski ordinariat v Ljubljani.

dne 12. septembra 1931.

✠

Vsebina: 49. Instrukcija glede raziskovanja o gojencih duhovskih semenišč pred ordinacijami. — 50. Poročilo o shodu dekanov 1931. — 51. Naredba o duhovski noši. 52. Molitev za Rusijo in sveto edinost. — 53. Misijonski praznik. — 54. Cerkveni in nadarbinski gozdovi. — 55. »Karitas«, posmrtninsko zavarovanje. — 56. Subdelegacija za poroko. — 57. Poziv cerkvenega sodišča. — 58. Razne objave. — 59. Slostvo. — 60. Škofijska kronika.

Izdajatelj: Škofijski ordinariat (Ignacij Nadrach). — Odgovorni urednik: Jože Jagodic.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.

LJUBLJANSKI
ŠKOFIJSKI LIST

Leto 1931.

Ljubljana, 16. novembra 1931.

Štev. 10.

66.

Katoliški škofje svojemu ljudstvu

s škofovske konference, ki se je vršila v Zagrebu od 12. do 16. oktobra 1931.

Predragi v Kristusu!

Živimo v zelo resnih časih. Kakor strašna nalezljiva bolezen se širi po svetu odpor proti Bogu in odpad od Boga. Mesto da bi verovali v Boga, se mnogi vedno bolj udajajo mišljenju, da je življenje na tem svetu edini človekov smoter. In ta nalezljiva bolezen se razširja žal tudi po naših krajih. Tudi pri nas pustoši brezverska kuga in, kakor po vsem svetu tako tudi pri nas, izvirajo iz te bolezni razne gospodarske nesreče, ki so danes tako velike in težke, da zares na ves glas kličejo na pomoč krščansko usmiljenje.

Vse to nas, predragi v Kristusu, sili in priganja, da obrnemo svojo pozornost tako na brezboštvo kakor na gospodarsko bedo, da odvrnemo od sebe strašno zlo, ki tako zelo grozi našemu največjemu bogastvu, naši sveti katoliški veri. Pokličimo si v spomin dolžnosti, ki jih imamo prav zaradi svoje svete vere do svojega bližnjega. Sv. apostol Jakob namreč pravi: »Vera brez del je mrtva« (Jak 2, 16).

I.

Odkrit boj proti Bogu vodi na vse mogoče načine znano strašno brezboštvo v Rusiji. Z grozno doslednostjo ruje prav iz temelja vse, kar je postavil božji zakon, da bi osrečil človeško družbo. Nositelji in pristaši tega brezboštva in boljševizma vedno bolj vdirajo iz Rusije v druge države in, glejte, priče moramo biti, kako se tudi v naših vaseh, da niti ne omenjamo mest in industrijskih krajev, pojavljajo vedno bolj ljudje, ki sejejo mržnjo proti božjemu zakonu. To nam naznanja in pripravlja strašno bodočnost; bodočnost, v kateri ne bo človeški družbi več vladal Bog, marveč surova sila in divja pest; bodočnost, v kateri bo zavladala namesto prostosti, ki je obljubljena božjim otrokom (2 Kor 3, 17), sužnost, in namesto bratstva, ki ga prinaša in naroča božji zakon, bo prišla brezobzirna borba za dobiček in uživanje, ki je v njej človek človeku najhujši sovražnik. Brez Boga ni v človeški družbi ne napredka ne blagostanja. Brez Boga se vname v družbi boj enega proti drugemu, vseh proti vsem. In kakor smo že omenili, opažamo tudi pri nas znake tega brezboštva in divjega boja. Tudi pri nas se dela na to, kako bi poedince in družbo sploh in posebno še mladino pridobili za brezbožno pojmovanje življenja.

Brezbožno pojmovanje življenja, ki ga učeni svet imenuje naturalizem, zametuje vse razodete božje resnice, ruši vsako ustanovo katoliške Cerkve, razširja nauk, ki ne pozna ne Boga ne neumrljive duše, trdi, da je človek že po svoji naravi dober, in da zato, da je in ostane dober, ne potrebuje ne Boga, ne vere, ne molitve, ne zakramentov. To brezbožno pojmovanje življenja, ta naturalizem, uči in trdi tudi to, da je treba enako spoštovati vsako mišljenje, versko in brezversko. V resnici pa mu ni za nobeno vero, katoliška vera pa mu je še celo pravi trn v peti. To brezboštvo, ta tako zvani naturalizem, z vsakim svojim korakom gazi in pobija božji nauk, za katerega mora biti z božjo milostjo in pomočjo vsak izmed nas pripravljen dati tudi svoje življenje, božji nauk in resnico namreč, da je edino naša sveta katoliška vera prava in odrešilna vera. Prav s tem pa, ko trdi današnje brezboštvo, da enako spoštuje vsako versko prepričanje, dokazuje svojo neiskrenost in nedoslednost. Neiskrenost brezbožnega naturalizma se kaže tudi v tem, ker stavi sebe in svoj nauk na prvo mesto. V zakon, ki trdi, da so vsi pojavi življenja podvrženi neprestanemu menjavanju in razvijanju, veruje; veruje tudi v zakon, ki trdi, da zmaga v življenjski borbi samo to, kar je močnejše; uči, da je človek nastal iz živali, in da na svetu ni nespremenljivih resnic in npravnih zapovedi; kar je danes dobro, je lahko jutri zlo; kar ima kdo za resnico, ima lahko drugi za laž, toda prav imata oba. In med tem, ko brezboštvo razširja take zablude, trdi o sebi, da ni na svetu moralne sile, ki bi se mogla z njim kosati in ki bi mu bila enaka, ter da ni ideje in misli, s katero bi se moglo uspešneje delati med narodom, kakor je moč njegove ideje in misli. Kdo ne bi videl v vsem tem zares grde hinavščine in lažnivosti njegove trditve, da enako spoštuje vsako versko prepričanje? In kdo ne bi sklepal iz vsega tega, da naturalizem, to brezbožno pojmovanje življenja, ne samo da nasprotuje katoliški veri, marveč jo naravnost pobija? Glejte, saj hoče sebe in svoje mišljenje, ki odklanja vsako vero v Boga, postaviti na mesto katoliške vere.

Najrazličnejša so pota, po katerih skuša naturalizem odtrgati človeka od Boga. V časnikih, knjigah in predavanjih pobija z besedo krščanski nauk in smeši verske obrede ter jih prikazuje s posmehom. In ker dobro ve, da je najlažje ubiti vero v srcu, ki je npravno pokvarjeno — star pregovor pravi, da prihaja nevera iz srca v glavo —, si posebno prizadeva, da zrahlja npravno krepost in da na stečaj odpre vrata npravni pokvarjenosti. Tako se javlja na naši morsk obali in ob naših rekah, v času, ko ožive kopališča, kot razuzdanost, ki ji je dovoljena popolna svoboda, prosta raznih tako zvanih »formalnosti«; vse ji je svobodno, da le more med ljudi razširiti nenravnost. To je kult nagote, ki ga moramo kar najstrožje obsoditi. V zadnjih časih se je ta običaj nagote začel širiti tudi v planinske kraje in celo v raznih počitniških kolonijah šolske mladine ga najdemo. Kdo, predragi v Kristusu, ne vidi, kako se s tem odpirajo ljudstvu in njegovi mladini pota v sramotni npravni propad, ki postaja usoden in poguben tem bolj, ker se na ta način odvrčajo neumrljive duše od Boga, za katerega so ustvarjene in določene?

Isto opažamo tudi v kinih in gledališčih, kjer se vrši vse pod krinko umetnosti; v resnici pa se tam tepta vse, kar je lepo, dobro, plemenito in kar je v zvezi z Bogom in njegovimi zakoni.

Prirejajo se pogosto izleti; načrti zanje se delajo tako, kakor da bi ne bilo Boga, ki je najvišji Gospodar nad nami, ki nam ukazuje in zapoveduje izvrševati ob nedeljah in praznikih dolžnosti, kakor jih določa za svoje vernike Cerkve.

Še hujše je prirejanje izletov s telovadnimi nastopi. Pri tem se prav nič ne ozirajo na krščansko krepot in na predpise, ki jih je izdala Cerkev za praznovanje nedelj in zapovedanih praznikov, marveč mnogokrat prirejajo take izlete in nastope ob zapovedanih praznikih v času javne službe božje in tako odvrtaajo naše ljudstvo od praznovanja zapovedanih praznikov.

Mirno se trpi tudi težko delo ob nedeljah in zapovedanih praznikih. Zakaj se potem še čudimo, da nas udarja pravična božja roka?

Plesne zabave in maškerade prirejajo v svetem postnem času in to razna društva, celo mladinska, ki trdijo, da v ničemer ne zadevajo ob vero, pa, glejte, s svojimi deli rušijo božje in cerkvene postave.

Brezbožni naturalizem se širi med nami tudi s slabo vzgojo mladine in s surovim naukom, da je država nekaj božanskega in da more in sme vse brez ozira na božje zapovedi; kar pa ni res, ker vsaka prava državna oblast je dolžna pospeševati splošno blaginjo in vsekdar ščititi pravice, ki jih imajo posamezniki, družine in narodi.

V življenju družbe nastopa brezbožni naturalizem pod geslom uniformacije, to je poenotenja vsega, in sicer z namenom, da se med drugim iztrga iz ljudstva vsaka razlika v veri in posebno, da se odstrani iz ljudstva naša katoliška vera.

Brezbožni naturalizem se javlja tudi z geslom o medsebojni strpnosti in to na osnovi in trditvi, da imajo vse vere enako vrednost, kar mora seveda vsak trezen človek, in ne samo katoličan in kristjan, odločno obsojati. Pri tem pa pozabljajo na božjo zapoved: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«, zapoved, ki edina postavlja medsebojno strpnost na prave temelje.

Glejte, predragi v Kristusu, tu smo vam pokazali samo nekatera načela, oblike in pojave, v katerih se med nami danes posebno javlja brezboštvo. Ta načela, te oblike in te pojave, kakor sploh ves brezbožni naturalizem, najodločnejše obsojamo; ker naturalizem prezira in odklanja ne samo našo sveto katoliško vero, marveč sploh vsako vero v Boga. Brezbožni naturalizem obsojamo tudi zato, ker je njegov namen odvrniti nas od cilja, za katerega nas je Bog ustvaril in določil. Obsojamo ga zato, ker odpira pot, ki pelje naravnost v brezverstvo in s tem ustvarja v današnjih razmerah vse pogoje, da se med nami razširi brezbožni boljšeizem.

Gotovo je, da z naturalistično vzgojo mladine, posebno še, če jo goji država, ta sama sebi ruši temelje in sama sebi koplje grob. Popolnoma prepričani trdimo: Otroci in mladina, ki se odgajajo v katerikoli obliki naturalizma, se odgajajo danes za brezbožni boljšeizem in bodo postali prej ali slej njegovi najgorečnejši boritelji. In spričo te strašne posledice take vzgoje ne moremo drugače, kot da dvignemo glas najodločnejšega protesta proti temu, da se krati katoliški Cerkvi, najboljši vzgojiteljici mladine in najskrbnejši čuvarici vsakega reda v državi in človeški družbi, od Boga ji podeljena pravica, vsestransko in neovirano vzgajati katoliško mladino v moči svojih edrešilnih načel. Naravnost strašno je, kako se na eni strani onemogočuje vsestransko vzgajanje mladine v duhu njene vere, med tem ko se na drugi strani na vsej črti, ne samo dopušča, marveč naravnost pritiska in sili na to, da se vzgaja naša mladina brezversko v zmislu brezbožnega naturalizma in vseh njegovih usodnih ter pogubnih zmot.

Nikdar ne smemo pozabiti, predragi v Kristusu, da pripada mladina in njena vzgoja po božjem zakonu, ki ga nobena oblast na zemlji ne more spremeniti, v prvi vrsti in najprej Cerkvi kot namestnici božji na zemlji in njihovim staršem. Starši, ki bodo nekoč morali zanjo dajati Bogu strog odgovor, imajo torej sveto dolžnost, da skrbijo za krščansko vzgojo svojih

otrok in da odklanjajo od njih vsak vpliv vzgoje v katerikoli brezverski obliki. Katoliški starši ne smejo pustiti svojim otrokom, da se udeležujejo zabav in nastopov, ki bi jih ovirali vršiti krščanske dolžnosti ob Bogu posvečenih dneh in pri katerih se načela krščanske kreposti ne spoštujejo. Globoko smo prepričani, da more domovini in državi odrešilno pomagati samo vzgoja, ki temelji v Bogu. To velja za vse čase in za vse države in posebno velja to danes, ko brezbožni boljševizem ruši celo temelje reda v človeški družbi. Večna resnica je, kar govori Sveti Duh: »Blagor ljudstvu, ki mu je Bog gospodar.«

II.

V tesni zvezi z odpadom od Boga, ki ga pripravlja brezbožna naturalistična vzgoja in ga brezobzirno izvaja boljševizem, je pojav neizrekljive bede v vrstah današnje družbe. Beda je sicer v človeški družbi vedno bila, ker je posledica prvega odpada našega praočeta Adama od Boga; toda dejavna vera v Boga, v našega najboljšega skupnega Očeta v nebesih, jo zelo zmanjšuje. Saj vidimo v luči krščanstva, kako se Sin božji, Jezus Kristus, istoveti z revnim in nesrečnim človekom, ko svečano razglša: »Kar ste storili kateremu izmed teh mojih najmanjših bratov, ste meni storili« (Mt 25, 46). In ponovno je s posebnim ozirom na otroke izjavljal, da bo skrb, ki jo zaradi njega posvečamo otrokom, smatral kot skrb, posvečeno njemu samemu: »Kdor sprejme katerega takega otroka v mojem imenu, mene sprejme« (Mt 18, 6).

Od velike božje zapovedi: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«, pa do našega Odrešenika Jezusa, ki je dal svoje življenje, da bi nas zveličal in osrečil; od prelepe molitve, ki nas jo je naučil Odrešenik, da vsak izmed nas gleda v Boga svojega Očeta in v bližnjem svojega brata, pa do onih neštevilnih heroičnih zgledov ljubezni do bližnjega, nas ne prestando opozarja katoliška Cerkve, da nam je drugi Kristus vsak naš bližnji, ki je v veliki bedi, vsak otrok, ki si ne more še sam pomagati, in vsak delavec, ki ne more najti dela. »Pridite, blagoslovljeni mojega Očeta, prejmite kraljestvo, ki vam je pripravljeno od začetka sveta! Zakaj lačen sem bil in ste mi dali jesti; žejen sem bil in ste mi dali piti; nag sem bil in ste me oblekli; bolan sem bil in ste me obiskali; v ječi sem bil in ste prišli k meni« (Mt 25, 34—36). S temi besedami bo ocenil in razdelil naš Odrešenik na sodni dan človeško družbo ob vstopu v večnost. Kdor je Kristusa iskal in skrbel zanj v svojem bližnjem, ta bo vstopil v kraljestvo njegovega Očeta. Kdor tega ni vršil, ta bo izključen iz tega kraljestva in obsojen v večno pogubljenje.

Nič ni čudno, da v katoliški Cerkvi ni niti enega svetnika ali svetnice, sploh ni v njej nikogar, ki je v resnici kreposten vernik, pa bi se ne odlikoval v dejavni ljubezni do bližnjega. Sv. Frančišek Asiški je še kot bogat posvetnjak slovesno obljubil Bogu, da ne bo nikdar odbil reveža, ki ga bo prosil za pomoč. Sv. Terezija je vroče želela, da bi umrla kot mučenica za Kristusa; pa ker ji to ni bilo mogoče, se je popolnoma posvetila dejavni ljubezni do bližnjega. V bližnjem je gledala in iskala Kristusa. Sv. Alojzij je umrl za kugo v ljubezni do okuženih bolnikov, v katerih je iskal Kristusa. Sv. Vincencij Pavelski je ustanovil sestre usmiljenke, da se z njimi še po svoji smrti žrtvuje za Kristusa in revnih in v otrokih.

Podobnih zgledov je v naši katoliški Cerkvi brez števila in to v vseh časih. Mogoče se dejavna ljubezen tualitam manj opaža, toda kakor žarki iz sonca, tako sije iz Cerkve neprestano vera, da je naš bližnji, zlasti ko je v nesreči, drugi Kristus. Kako dober je Bog, ki nam daje priliko, da

moremo vsi delati isto, kar sta delali Marija in Marta, ko sta sprejemali Kristusa v svoji hiši v Betaniji; kar sta storila Nikodem in Jožef iz Arimateje, ki sta pokopala Kristusa. Saj se Kristus sam istoveti z bednimi, z nesrečnimi, z reveži in otroki.

Mnogo ljudi živi danes kakor bi ne bilo vere v Kristusa. Mnogi ne vidijo in ne iščejo v bližnjem Kristusa, povsod iščejo le sebe. In to je eden največjih vzrokov, da je na svetu danes toliko bede in revščine.

Mi pa, predragi, smo polni vere v Kristusa. Vêrujmo v njegove besede. Svet in resničen nam je njegov nauk, da bo sprejel vse, karkoli bomo storili njegovemu najmanjšemu bratu, kakor če bi njemu samemu storili (Mt 25, 40). Zato vidimo, kako so veliki papeži — med njimi posebno papež Leon XIII. v svojih okrožnicah o delavskem vprašanju in naš sedanji sveti oče Pij XI. v okrožnici o priliki štiridesetletnice Leonove okrožnice in sedaj 2. oktobra zopet v posebni okrožnici — dajali nauke in navodila ter pozivljali na pomoč bednim. Koliko sta storila papež Benedikt XV. med svetovno vojno in sedanji papež za časa lakote v Rusiji in ob povodnji na Kitajskem. Po njihovem zgledu vas, predragi v Kristusu, vse pozivamo, da tudi vi z vso skrbjo in vnemo izvršujete zapoved ljubezni, ki jo je učil Kristus Gospod z vsem svojim življenjem in jo je razglasil kot svojo prvo in največjo zapoved in kot višek ter vsebino vseh ostalih zapovedi.

Posledica velike današnje stiske in gospodarske krize je, da je veliko dobrih in poštenih ljudi brez posla; saj iščejo zaslužka in bi radi delali, toda dela ne morejo najti in ne morejo zaslužiti sebi in svojim družinam kruha. Otroci prosijo očeta in mater za kruh in lačni so, toda starši jim ga ne morejo dati, ne morejo jim napraviti zimске obleke, ne morejo jim ogreti mrzlih sob. Od vseh strani sveta prihajajo vesti o tej strašni bedi. Tudi pri nas je beda vsepovsod. Po vaseh je, kjer se ljudje preživljajo z vinogradništvom, s poljedelstvom in gozdno industrijo. Posebno pa je beda v krajih, kjer so rudniki in tovarne. In ta beda je vedno večja, a ne samo zato, ker ljudje ne morejo dobiti zaslužka, marveč tudi zato, ker imamo leto za letom slabe letine in to zlasti v obmorskih krajih. Da, tudi pri nas je veliko družinskih članov med delavci, med poljedelci, med uradniki, ki jih kot strašna mora tlači skrb za vsakdanji kruh, za najpotrebnejšo obleko, za preskrbo bolnikov.

Predragi v Kristusu! Prišel je čas, ko morete pokazati, da ste zares Kristusovi učenci, ki v nesrečnem človeku gledate Kristusa in da ste pripravljeni z njim deliti vse, karkoli imate. Odprite svoja srca za reveže! Odprite jim svoje roke in pomagajte jim! Pomagajte revnim družinam, ko vidite, da so v bedi in revščini! Ne čakajte, da pridejo oni k vam in vas prosijo pomoči, marveč ravnajte se po zgledu našega Odrešenika, ki je sam od sebe rekel: »Ljudstvo se mi smili« (Mr 8, 2), ko je opazil okoli sebe lačne množice in jim takoj preskrbel pomoči. Delajte tudi vi tako! Bodite usmiljeni in dajte kar le morete; pa tudi če bi bilo treba prodati to ali ono stvar, ki je ne rabimo, samo da pomagamo revnim in bednim. In vse to delajte zaradi Jezusa in vedno tako, kakor da bi dajali le njemu in ne iščite za to od sveta nikake zahvale niti priznanja za svoja dobra dela! Vedno delajte tako, da vaša levica ne bo vedela, kaj dela desnica. Dosti je, da ve in vidi vaš Oče, ki je v nebesih. Bodite prepričani, da boste imeli od tega samo blagoslov božji. »Kdor se usmili reveža, posoja Bogu na obresti in vse mu bo povrnil« (Preg 19, 17) in isti Sveti Duh opozarja na drugem mestu: »Kdor zamaši svoja ušesa, ko ga kliče revež, bo tudi sam vpil, pa ne bo uslišan« (Preg 21, 13).

Ko gledamo na svetu toliko bede, vas pozivamo, predragi v Kristusu, da se iz ljubezni do bližnjega odpoveste vsaki hrupni zabavi, zlasti še zabavi s plesom. Take zabave se v teh težkih časih nikakor ne spodobijo vernikom, ki v revežih gledajo Kristusa. Ali je sploh mogoče, da bi se kristjan mirno udeleževal zabav, ko morda v podzemlju ali v podstrešju iste hiše, kjer se zabava vrši, revna delavska družina trpi lakoto in trepet od mraza. Predragi, le proč od vseh takih zabav! Darujte revežem vse te, večkrat ogromne vsote, ki bi jih tamkaj potrošili.

K tej dejavni ljubezni pozivamo tudi vas, bogati starši, posebno tudi vas žene in dekleta, v kolikor ste bili dosedaj navajeni leto za letom, da ste si napravljali dragocene modne obleke za zimo. Zaradi Kristusa opustite to! Odrecite se sploh vsakemu luksusu in kar boste s tem prihranili, darujte Bogu za reveže!

Toda, ker ni mogoča uspešna pomoč za ves delavski, poljedelski in uradniški stan, niti ni mogoče uspešno organizirano karitativno delo brez temeljitega strokovnega znanja, se obračamo na vso našo inteligenco, ki veruje v Kristusa Jezusa in ki sprejema njegov nauk; zlasti se obračamo na naše akademike, bogoslovne in svetne, da se, kolikor jim le dopušča njihov strokovni študij, z vso ljubeznijo posvete resnemu študiju socialnih vprašanj in to v luči krščanskih načel, zlasti delavskega in poljedelskega vprašanja. Ker brez temeljito izobraženih strokovnjakov ni mogoče pričakovati rešitve takih vprašanj današnje družabne krize. Zato je tak študij prelep doprinos v smislu božje zapovedi: »Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe!«

Tako smo videli, predragi v Kristusu, da drvi današnja družba, ki živi brez Boga, naravnost v pogubo. Edina rešitev zanjo je Kristus in njegova postava. Zato smo vas pozvali, da odločno zavržete vsako obliko današnjih brezverskih struj in da z izvrševanjem največje božje zapovedi priključite nase in na ves človeški rod obilnost božjega blagoslova. Vroč prosimo Boga, da bi se z veseljem in povsod odzvali našim očetovskim besedam. In zato vam, predragi v Kristusu, iz vsega srca podelimo nadpastirski blagoslov v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha. Amen.

V Zagrebu, dne 15. oktobra 1931.

Dr. Anton Bauer,
nadškof zagrebški.

Dr. Ivan Šarić,
nadškof sarajevski.

Dr. Andrej Karlin,
knezoškof mariborski.

Fra Josip Garić,
škof banjalučki.

Dr. Anton Akšamović,
škof djakovski.

Dr. Kvirin Klemen Bonafačić,
škof splitski.

Dr. Ivan Frane Gnidovec,
škof skopljanski.

Mihael Pušić,
škof hvarski.

Dr. Gregorij Rožman,
knezoškof ljubljanski

Dr. Ferdo Rožić,
apost. vojni vikar.

Dr. Nikola Dobrečić,
nadškof barski.

O. Ivan Rafael Rodić,
nadškof belgrajski.

Fra Alojzij Mišić,
škof mostarski.

Dr. Dionizij Njaradi,
škof križevski.

Dr. Jerolim Mileta,
škof šibenski.

Dr. Josip Srebrnič,
škof krški.

Lajčo Budanović,
ap. adm. bački.

Dr. Josip Carević,
škof dubrovniški.

Dr. Ivan Starčević,
kapit. vikar senjsko modruški.

Ante Milošević,
generalni vikar in delegat kotorski.

Sacrae Congregationis de Sacramentis Instructio

ad excellentissimos Episcopos, quoad dispensationes super impedimento consanguinitatis in primo lineae collateralis gradu mixto cum secundo impetrandas.¹

Sat frequentes ad hanc Sacram Congregationem de Sacramentis perveniunt pluribus ex dioecesibus supplices libelli, ad impetrandas matrimoniales dispensationes super impedimento consanguinitatis in primo gradu lineae collateralis, mixto cum secundo.

Haud semel eadem Sacra Congregatio, arrepta occasione, de hac tam lamentabili re Rev. mos Ordinarios singillatim commonefacere non praetermisit: at, spectata eiusdem rei frequentia, quae magis in dies de loco in locum, contagii instar, diffundi conspicitur, opportunum ducit nonnullas statuere normas, quibus Ex.mi Praesules innixi, pro sua pastoralis sollicitudine, idoneis utantur modis, ad cohibenda efficaciter atque refraenanda eiusmodi suorum subditorum postulata, quae leviter nimis saepe exhibentur.

Ad eiusmodi coerendam frequentiam, optimam queunt eamque utilissimam conferre opem R.mi Parochi, rite ac tempestive christifideles sibi subditos edocendo, praesertim in explananda catechesi et in concionibus habendis, Ecclesiam nempe matrimonialia statuere impedimenta, ut familiarum rectae constitutioni et ordinationi, sobolisque procreationi et institutioni aptius foret consultum. Quapropter eosdem fideles avertere conentur a dispensationibus matrimonialibus nimis facile postulandis, praecipue si impedimenta maioris gradus respiciant, nisi vere graves urgentesque causae id suadeant; hisque exstantibus valde prudens erit si ecclesiasticae auctoritati, per parentes praesertim aut per parochum, prius ipsae patefiant quam matrimoniales intercedant promissiones, atque in vulgus diffundantur.

Hac eadem super re Sedes Apostolica non destitit, prouti temporum necessitas postulabat, canonicas praescriptiones iam editas, et in primis Concilii Tridentini statuta, ad observantiam revocare, uti contigit saeculo elapso per Chirographum f. r. Gregorii XVI Summi Pontificis, diei 22 Novembris 1836, cuius praescripta, quoad impedimentum de quo agitur, adhuc in suo robore permanere procul dubio dicenda sunt, sive quia Codex iuris canonici eadem nullatenus immutavit, sive quia haec Sacra Congregatio integre atque assidue huiusmodi servavit praxim, sibi ab Apostolica Dataria transmissam.

Quamobrem Ex.mos Praesules in Domino monemus, ne faciles se praebeant in excipiendis et commendandis precibus nupturientium, qui tales dispensationes impetrare intendunt. In primis enim animadvertenda et cavenda sunt pericula diversaque incommoda, quibus obnoxii reperiuntur oratores tam arcto nesessitudinis vinculo detenti, atque saepe notabili inter se aetate dissimiles. Equidem hisce in casibus coniugalis conversatio perraro pacifica atque constanter stabilis perseverat: unde consequitur, familiae compaginem haud firmam permanere, graviaque damna etiam physica in filios ac nepotes redundare, in quos, praeter cetera, uti tradunt viri sapientes atque ipsi egregii physiologicae artis vere periti, hereditaria parentum vitia dimanant tum physica tum moralia, ac ut plurimum etiam in filiis ingravescentia.

Meminisse praeterea iuvabit, nimiam adhibere indulgentiam in talibus dispensationibus concedendis — uti iam probe cavit praefatus S. P. Gregorii XVI Chirographus — idem esse ac occasionem praebere, imo fovere, qua debita

¹ Acta Ap. Sedis, Ann. XXIII (1931), Num. 11, pagg. 413 sq.

minuatur observantia et morum castimonia, quae intercedant oportet cum personis tam arcto sanguinis vinculo adstrictis, in familiari conversatione vitaeque intima consuetudine. Nullus igitur est qui non perspiciat quantum intersit ne impedimentorum matrimonialium disciplina, quae coniugii dignitatem ac sanctitatem tuetur, crebris eiusmodi dispensationibus labefactetur, cum potius tectam sarcamque servare plurimum oporteat ad probos tuendos mores, ad pacem familiarum fovendam, atque ad bonum rei publicae quoque civilis provehendum.

Eas proinde solummodo iustas et congruenter graves habeant causas Ex.mi Praesules in memoratis dispensationibus efflagitandis, quae ob canonicas praescriptiones, aut ob diuturnum usum iugiter a S. Sede servatum, uti legitimae aestimantur, prout sunt v. g. remotio notabilis scandali, compositio gravium quaestionum in successione bonorum, aut resolutio implexarum vel valde miserarum conditionum familiarum. Ideoque ad rem haud sufficere censeant suetas, quae pro ceteris impedimentis etiam maioris gradus adducuntur, causas: nempe angustiam loci, aetatem mulieris superadultam, carentiam dotis et similia, excepto casu quo eadem, non singillatim sed cumulative sumptae, tam grave pondus efformant, ut dispensationem suadeant, iuxta regulam iuris »singula quae non prosunt, simul collecta iuvant«.

In posterum itaque Ex.mi ac Rev.mi dioecesium Pastores atque Rectores eos tantummodo excipiant et commendent supplices libellos pro dispensationibus super memorato impedimento impetrandis, qui causis vere canonicis, sensu iam explicato, roborentur, eosdemque ipsi Ex.mi Episcopi ne graventur litteris ad rem suis manibus confectis commendare, quoties id sine gravi incommodo fieri contingat; quibus pro suis quisque subditis referre debet, una cum ipsorum aetate, canonicas causas in unoquoque casu concurrentes, ceteraque adiuncta, queis spectatis gratiam dispensationis opportunam in casu fore censeat. Id autem probe animadvertant Ex.mi Episcopi, huiusmodi preces semper esse saltem sua manu subscribendas et speciali modo commendandas, quotiescumque nempe litteras commendatitias suis manibus exarare non valeant.

Romae, ex aedibus eiusdem Sacrae Congregationis de Disciplina Sacramentorum, die 1 Augusti 1931.

✠ M. Card. Lega, Episc. Tusculanus, Praefectus.

L. ✠ S.

D. Jorio, Secretarius.

Duhovne vaje za dekleta in žene.

Usmiljene sestre sv. Križa (križarke) so na mojo željo začele sprejemati v Mali Loki pri Ihanu dekleta in žene, ki bi rade opravile za prte duhovne vaje. Nekaj tečajev za dekleta se je že vršilo. Vse udeleženke so Bogu hvaležne, da so mogle v nekaj dneh zbranosti in tihote prenoviti svoje življenje. Ker so take duhovne vaje za poglobitev verskega življenja izredno važne, zato prosim gospode dušne pastirje, da bi v cerkvi s prižnice, posebno pa še pri shodu Marijinih družb in tretjega reda opozorili, da se bodo odslej lahko tudi dekleta in žene udeleževale zaprtih duhovnih vaj v Mali Loki, podobno kakor moške in mladeniči v Domu duhovnih vaj pri oo. jezuitih v Ljubljani.

Posamezni tečaji se redno pričenjajo v soboto zvečer in trajajo do srede zjutraj. Dnevi, ob katerih se bodo duhovne vaje vršile, bodo objav-

ljeni v »Bogoljubu«, pa tudi v drugih časopisih. Oskrbovalnina za ves čas znaša za osebo 100 Din. Podrobnejša pojasnila daje: Predstojništvo usmiljenih sester sv. Križa, Mala Loka pri Ihanu, p. Domžale.

Ljubljana, na vigilijo praznika vseh svetnikov 1931.

† Gregorij,
škof.

69.

Pomoč krajem, prizadetim vsled suše.

Kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani je z dopisom z dne 28. septembra 1931, VI. No. 23617/14 priobčila škof. ordinariatu sledečo prešnjo:

»Glede na občutno škodo, katero je v nekaterih banovinah povzročila letošnja suša in vsled katere trpe prizadeti prebivalci prav občutno pomanjkanje, je kraljevska vlada podvignila velikopotezno pomožno akcijo po vsej kraljevini. V ta namen se je izvolil poseben komitet ministrov pod predsedstvom ministra za socialno politiko in narodno zdravje g. dr. Konstenčiča. Na izrečno željo tega komiteta in kr. vlade pa naj ohrani vsa pomožna akcija docela zasebni značaj in zato vodi to akcijo po pretežni večini organizacija rdečega križa v zvezi z drugimi kulturnimi organizacijami.

Taka akcija je pokrenjena tudi v dravski banovini. Po vseh večjih krajih se snujejo pod okriljem Rdečega križa posebni krajevni pomožni odbori. V Ljubljani pa banovinski pomožni odbor, ki bo zbiral prispevke v vseh slojih naroda.

V svesti si, da bo nabiralna akcija uspešna le tedaj, če bodo sodelovali prav vsi činitelji naše javnosti, si usojam povabiti Vas, prevzvišeni gospod škof, da izvolite tudi Vi čimprej naročiti vsem cerkvenim predstojništvom, da priporočajo vernikom nabiranje prispevkov in tudi sami prirede zbirke.

Zbrane prispevke bodo povsod sprejemali v to svrhu osnovani pomožni odbori.

To se sporoča župnim uradom s priporočilom na znanje.

70.

Razne objave.

Loterija za katoliško katedralo v Belgradu. Zidanje katedrale v Belgradu ni samo potreba tamošnjih vernikov, temveč z ozirom na nalogo in važnost belgrajske nadškofije važno vprašanje prestiža vseh katoličanov Jugoslavije. Načrt katedrale je pripravljen in od uprave mesta Belgrada je dano na razpolago primerno stavbišče; da pa se zbere potrebni denar, priredi društvo sv. Vincencija v Belgradu loterijo z 250.000 srečkami. Pri tej akciji naj bi sodelovali vsi katoličani države. Loterijski odbor se bo obrnil na vse župne urade za pomoč pri razprodaji srečk. Za skrb in delo pri razpečavanju srečk daje odbor 10% vrednosti prodanih srečk. —

Važna zadeva belgrajske katoliške katedrale se s tem vsem župnim uradom toplo priporoča.

Kročnarjenje in detaljno potevanje. Kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani je z dopisom z dne 9. oktobra 1931, VIII. No. 4798/5, sporočila škof. ordinariatu sledeče: »Zbornica za TOI v Ljubljani je z dopisom z dne 2. okt. t. l., št. 14.687, sporočila, da posečajo trgovski potniki, zlasti inozemski, župne urade in šole. Zbornica je prejela od nekaterih gospodov duhovnikov neposredne dopise, v katerih opisujejo, kako jih je inozemski trgovski potnik pri vsiljevanju blaga, posebno perila, omamil in prevaril. Nekateri so prišli radi tega v zelo nevšečen položaj, ker so dobili po povzetju blago v količinah in za zneske, ki so daleč presegali pogojene. Ker je iskanje naročil, ponujanje in prodajanje blaga pri zasebnikih, uradih, vobče netrговcih dotične stroke po določenih obrtnega reda prepovedano, trgovski potniki pa kaznivi, se knezoškofijski ordinariat naproša, da opozori župne urade in gospode duhovnike vobče na to okolnost, da se zaščitijo javni in hkrati prizadetih gospodov zasebni interesi.« — To se naznanja gospodom duhovnikom v vednost.

Matični izpisi z ozirom na nove hišne številke. Glasom dopisa kraljeve banske uprave drav. banovine v Ljubljani z dne 2. oktobra 1931, II. No. 20.809/1, se matičnim uradom glede izpisov z ozirom na nove hišne številke sporoča, da imajo matični izpisi dobesedno soglašati z besedilom dotičnega vpisa v maticah. V matične izpiske se torej ne smejo vpisati nove hišne številke, marveč stare, kakor so vpisane v matice. Le v rubriki »Opomba« v matičnih izpiskih se lahko radi točnejše označbe vpiše nova hišna številka.

Vpisi popravkov v maticah. Ponovno se je dogodilo, da so neki matični uradi vpisali v matice popravke na podlagi besedila, ki so ga prejeli z odlokom ali na prošnjo sodišča. Ker to ni dopustno, ko vse popravke v maticah glede spremembe imena naravnava kr. banska uprava, se matičnim uradom naroča, naj ob primerih, ko prejmejo od kakenga sodišča kak odlok v zadevi poprave matice, pošljejo dotični odlok škof. ordinariatu, da bo ta od kr. banske uprave izposloval in nato naročil pravilen vpis spremembe imena v maticah in listinah.

Kolkovanje listin. Radi enotnega in pravilnega postopanja se matičnim uradom naroča, da kolkujejo vse listine po predpisih t. j. po zakonu o taksah in pristojbinah z dne 25. oktobra 1923 (Uradni list 1923, str. 368; Škof. list 1924, str. 13 in 14). Kdaj se izdajajo listine brez kolkovine, je določeno v Škof. listu 1930, str. 123.

Železniške legitimacije. Duhovniki, ki jim s koncem l. 1931. poteče veljavnost železniških legitimacij za kupovanje polovičnih voznih kart, naj do konca meseca novembra pošljejo škof. ordinariatu a) svojo novo fotografijo, b) znesek 10 Din v gotovini in c) napišejo na hrbet fotografije številko dosedanje legitimacije, da jim bo škof. ordinariat oskrbel nove legitimacije. Stare legitimacije pa naj se brez slik pošljejo škof. ordinariatu po novem letu 1932.

Raziskavanje po maticah. Matičnim uradom se naroča, da pregledajo mrliške knjige, če je v njih vpisana neka Kata Lalić roj. Kupina, ki naj bi bila umrla zadnjih osem let. Soprog pogrešane je zagotovil za obvestilo dobro nagrado. V primeru izsleditve naj se pošlje škof. ordinariatu mrliški list.

Seznam zvonov v škofiji. Vsem župnim uradom, ki tega seznamka (vide Škof. list 1931, št. 81) še niso poslali, se naroča, naj to nemudoma store.

Slovstvo.

»Kraljestvo božje.« List »Kraljestvo božje« se je v najtežavnejših razmerah končno tako dvignil, da more redno izhajati kot mesečnik in s svojo vsebino zadovoljevati vse sloje, preprosto ljudstvo in izobražence.

Po svojem programu je splošno nabožen list s posebnim ozidrom na namene ACM.

Pri listu posebno sodeluje stiški cistercijski samostan, ki hoče vse moči posvetiti namenom ACM in duhovni prenovitvi slovenskega ljudstva v duhu liturgičnega gibanja in ACM.

V zvezi z odborom za Slomškovo beatifikacijo bo prinašal še neznane mikavne podrobnosti iz Slomškovega življenja in vesti o zadevi njegove beatifikacije.

Po izbrani vsebini, živahni poljudnosti in kleni jedrnatosti slovi KB doma in v inozemstvu kot eden najboljših nabožnih listov sploh. Zmožen je, da ponese smisel za življenje s Cerkvijo v kroge, kamor drugi nabožni listi težko sežejo. Zato je važna opora za dušno pastirstvo.

Dušne pastirje posebej opozarjamo na vzorni liturgični koledar, na živahni mladinski kotiček »Mali apostoli« in na bogato zakladnico kratkih vesti iz verskega življenja na vzhodu in zapadu.

Tak list zasluži, da bi mu bila odprta vrata v vsako krščansko družino.

Duhovniki so res preobremenjeni z agitacijo za časopise. Zato naj nabiranje naročnikov izroče poverjenikom; s tem si delo olajšajo, list se pa še bolj zasidra med ljudstvom. Vsebinsko lista morejo uspešno porabljati na prižnici, v kongregacijah in društvih; na ta način brez truda mimogrede priporočajo list in mu pridobivajo čitateljev.

Vprav v dobi gospodarske krize je važen list, ki na tako majhnem prostoru in za tako nizko ceno nudi toliko klenega zrna in raznovrstnega čtiva.

V župnije, v katerih je razširjeno ACM, se pošilja toliko izvodov brezplačno, da pride na deset plačujočih udov ACM po en izvod.

Upravništvo je v Ljubljani, Napoleonov trg 1. — Naročnina 12 Din.

Rodriguez-Vodenik: Vaja v krščanski popolnosti. S tretjim zvezkom je zaključena prva knjiga.

Konkurzni razpis.

S tem se razpisuje vsled smrti kanonika Antona Žlogarja izpraznjeni kanonikat kolegiatnega kuratnega kapitlja v Novem mestu.

Pravilno opremljene prošnje je nasloviti in poslati na škof. ordinariat v Ljubljani.

Rok za vlaganje prošenj se zaključí 15. decembra 1931.

Škofijska kronika.

Cerkveno odlikovanje. Za škof. duhovnega svetnika je bil imenovan zlatomašnik p. Alfonz Furlan, O. F. M. v Novem mestu.

Imenovan je bil za dekana dekanije Semič dosedanji prodekan te dekanije, p. Pavlin Bitnar, O. Teut., župnik-vikar v Črnomlju.

Razrešen je bil, vsled preselitve, službe študijskega prefekta v škof. duhovskem semenišču v Ljubljani dr. Josip Turk, univ. docent v Ljubljani.

V kler ljubljanske škofije je bil sprejet Josip Grašič, č. kanonik stolnega kapitlja v Trstu in vp. župnik tržaško-koprske škofije.

Imenovan je bil za kaplana v Begunjah na Gorenjskem Anton Hafner, kurat drž. ženske kaznilnice ondi.

Ordinacije: Višje redove s prezbiteratom je prejel v Rimu Ignacij Lenček, gojenec zavoda Germanicum.

Konkurzni izpit so dovršili: P. Pavlin Bitnar, O. Teut., prodekan in žup. upravitelj v Črnomlju; Janez Bergant, kaplan v Starem trgu pri Ložu; Stanislav Grims, kaplan v Št. Rupertu; Ciril Jerina, kaplan v Zagorju ob Savi; Franc Kokeš, ekspozit pri Sv. Joštu nad Kranjem; Franc Kolenc, kaplan v Dobrniču; Franc Nahtigal, kaplan v Vel. Laščah; Jožef Rozman, kaplan v Šmariji; Janez Spendal, kaplan v Naklem; Anton Švelc, kaplan na Vrhniki, in Jožef Zalkar, kaplan v Št. Janžu.

Umrli je p. Angel Mlejnik, O. F. M., v Ljubljani dne 27. oktobra 1931 v starosti 66 let. — Naj v miru počiva!

Škofijski ordinariat v Ljubljani.

dne 16. novembra 1931.

Vsebina: 66. Katoliški škofje svojemu ljudstvu. — 67. Instrukcija glede prošenj za spregled zakonskega zadržka krvnega sorodstva v 2/1. kolenu. — 68. Duhovne vaje za dekleta in žene. — 69. Pomoč krajem, prizadetim vsled suše. — 70. Razne objave. — 71. Slovestvo. — 72. Konkurzni razpis. — 73. Škofijska kronika.

Izdajatelj: Škofijski ordinariat (Ignacij Nadrah). — **Odgovorni urednik:** Jože Jagodiec.
Za Jugoslovansko tiskarno v Ljubljani: Karel Čeč.